

	İLİN ADI	NÜFUSU	SEÇMEN SAYISI	VALİ Subat 84-	KOMUTAN	BELEDİYE BŞK PARTİSİ	EMNİYET MÜDÜRÜ		
1	ADANA	il: 574.515	631.402	Erdöğün Şahingöl Yrd. Ali Özel		Aytaç Durak ANAP	Gültekin Demir	Paşaport Şh. M. U. K. : Atif Acaçlı	Em. md: Lupa 23 Nisan Hicr. 86
2	ADYAMANI		123.230	Kemal Esensoy		Mehmet Erdem MOP	İsmail Güzeldemirci		
3	AFYON		263.945	Hüsnü Tuğlu	YITB Kom. Tuğp. Necdet Özcan	Erdal Akar ANAP	Mithat Şahin		
4	AĞRI		106.739	Kutlu Aktaş		Hikmet Erdem ANAP	Hasan Özdenir	işlenmesi.	
5	AMASYA		154.821	Cahit Ertan		Mustafa Hatipoğlu ANAP	İlhan Şener		
6	ANKARA		1.302.018	Cahit Bayar		Mehmet Altınsoy MHP-ANAP	Ali Akan (eski Yrd.)		
7	ANTALYA		352.851	Bahattin Güney Muh. Yılmaz Özkorkut	Tuğp. Ali Fikret Atum	Yener Ulusoy ANAP	Bolat Bolatlıoğlu		
8	ARTVIN		103.160	Emullah Zeybek		Kadir Halvaşı SODEP	Selami Ağırklar		
9	AYDIN		338.625	Aykut Özcan		Nezaret Bicer ANAP	Özcan Atalay		
10	BALIKESİR		464.922	Felzi Yetkimer id. 224	Tuğp. Osman Başçelik	Ziyaettin Tan ANAP	i. Hakkı Arıkan		
11	BİLECİK		79.694	İsmail Tulek		Mehmet Beken ANAP	Erol İnce		
12	BİNGÖL		65.238	Güner Orbay		M. Sıtkı Bırü MHP ANAP	Ayhan Sanıyaman		
13	BİTLİS		70.108	Mehmet Us		Muzaffer Beylani SODEP	Mustafa Üstün		
14	BOLU		232.905	Bekhan Aydiner	Tuğp. Funt Ersoy	Muzaffer Işın ANAP	Nezaret Kaynak		
15	BURDUR		117.248	İsmail Günindi		Nurhan Gıftıbaşı SODEP	Nail Borkurt eski Kom. olgılar		
16	BURSA		620.216	Zekai Gümüşoğlu vali: Halit Tokgözoğlu	Tuğp. Nefet Timur	Ekrem Barışık ANAP	Lütfü Tomuş		
17	ÇANAKKALE		216.485	Erdiğ x Büyükkakalın	Tuğp. Raif Nalbender Röf. Kom.	Orhan Uğur ANAP	md. vekili: Fehmi Cebeci		

MHP yandaşı

	İLİN ADI	NÜFUSU	SEÇMEN SAYISI	VALİ Subat 84 - MHP'ye yakın	KOMUTAN	RECEPİVE BŞK PARTİSİ	EMNİYET MÜDÜRÜ		
18	ÇANKIRI		106.146	Akın Gonen		Mustafa Kale MHP - ANAP	Süleyman Pay		
19	ÇORUM		244.177	Fikret Koçak ^x		Necdet Biker ANAP	Ömer İleri		
20	DENİZLİ		285.647	Necati Bilican		Ziya Tikiroğlu ANAP	Necdet Menzil		
21	DIYARBAKIR		235.977	Ahmet Elbeyli ^x		Murettin Dilek ANAP	zafer Lütfü Aras		
22	EDİRNE		187.894	Enver Hızlan Yrd. Yazar Yorgun		İbrahim Ay ANAP			
23	ELAZIĞ		165.888	Saim Çotur		Mustafa Temizer MHP - ANAP	Mehmet Cansever		
24	ERZİNCAN		102.703	Metin İlyas Aksoy		Adnan Ercan (MHP'li) ANAP	S. Bahadır Onat		
25	ERZURUM		279.276	Recep Birsin Özen	Yrd. Çengiz Arpaç 29 Ocak 1984	Necati Gülüözü (MHP'li) ANAP	M. İlhan Loftar	Jan. Bölge Kom. Turgut, İsmail Selen	
26	ESKİŞEHİR		280.158	Hanefi Demir Kol		Serai Aksoy ANAP	Kamil Tecirlioğlu		
27	GAZİANTEP		321.665	Abdülkadir Aksu Yrd. Oğuz Kaan Kutsal		Ömer Arpacıoğlu MHP ANAP	Şükrü Nail Atalay		
28	GİRESUN		195.459	Behçet Güler		Mehmet Larcin ANAP	H. Hüseyin Balak		
29	GÜMÜŞHANE		97.672	Şefik Kalkan		Yolçin Kurt ANAP	Yrd. Müslim Ülgen		
30	HAKKARİ		43.382	Arif Akbulut		Şükrü Gali ANAP	Naci Yurtman		
31	HATAY		331.767	Sami Oytun	İsk. Tuğp. Muratferi sever	Mehmet Alpagut MHP - ANAP	Şükrü Yetimoğlu		
32	İSPARTA		156.174	Dopan Topaloğlu		Ziya Zeynelgil ANAP			
33	İÇEL		382.303	Sabahattin Gökmenkoğlu	Garnizon Kom. Tuğra Güven Erkaya	Okan Merzeci ANAP			
34	İSTANBUL		2.514.868	Nevzat Ayaz	Merkez K. Tımp. Kemal Yüksek	Bedrettin Dalan ANAP	Ünal Erkan MHP.		
				Yrd. Ali Hakan Özer i. Fuat Uğur					

	İLİN ADI	NÜFUSU	SEÇMENİ SAYISI	VALİ SUBATSE -	KOMUTAN	BECEDİYE BŞK. PARTİSİ	EMNİYET MÜDÜRÜ		
35	İZMİR		1.060.999	Vecdi Gönül Yrd. Ceyhan Demir		Burhan Özfatura ANAP	Ahmet Kamkurt		
36	KARS		240.059	Hakkı Borataş	i. Hakkı Özkan	Selahattin Filtetin SODEP	Adnan Eser		
37	KASTAMONU		220.343	Kamil Demircioğlu		Ali Köse MHP-ANAP	İlvi Körezlioğlu		
38	KAYSERİ		319.844	Yüksel x Çavuşoğlu		Hüsamettin Getinbulut ANAP	Güner Kalkandelen		
39	KIRKLARELİ		147.603	Ömer Haliloğlu		Ali Azmi Üstündağ SODEP	Edip Bulut		
40	KIRŞEHİR		89.794	Fikret Güven		Hakkı Göçer ANAP	Ahmet Eryüksel Yrd. Uğur Gür		
41	KOCAELİ		298.240	İhsan Dede	il. Jon. A. Işık Kom. Ali Turan İnşaat	Nevati Gençoğlu ANAP	Fahrettin Sökmenler	Yrd. Hüseyin Açılkan	
42	KONYA		643.911	Kemal Katıtaş		Ahmet Öksüz ANAP	Cemalettin Ertem		
43	KÜTAHYA		244.750	İbrahim Şahin		Oral Kiper ANAP			
44	MALATYA		222.477	Na'im Cömertoğlu		Seyhan Semercioğlu ANAP	Hüdaşavdi Biyikli		
45	MANİSA		482.281	Rafet Üçelli x		M. Ertuğrul Dayioğlu ANAP	Turhan Kozan		
46	K. M. RAŞ		240.935	Adnan Darendeliler	Alb. Ahmet Varol	Hacı Ali Özal ANAP	Hikmet Yalnız		
47	MARDİN		155.532	Alaaddin Turan		Ali İhsan Ensari ANAP	Aydın Genç		
48	MÜĞLA		227.519	Yücel Bölgen		Erman Şahin ANAP	Gültekin Demir		
49	MUŞ		87.530	Ömer Büyükkent		Kadir Turan ANAP			
50	NEVŞEHİR		108.898	Endoğan Atasoy		Yahya Yılmaz MHP ANAP	Yücel Tutkun MHP yanısı		
51	NİĞDE		191.191	Ünal özgödek MHP		Feridun Zeren MOP → ANAP'a	Vedat Demir		
				Şy. Zeki Tadmoune					

	İLİN ADI	NÜFUSU	SEÇMEN SAYISI	VALİ	KOMUTANI	BELEDİYE BŞK	EMNİYET MÜDÜRÜ
52	DEDD		286.550	Necati ^{MEP'ye yola} _{gafinkaya}		Kozim Türkmen _{SODEP}	Tecan Ökneli
53	DİZE		140.827	Emel Yakar		Bülent Koç _{ANAP}	Aslan Faroğlu
54	SARAYYA		262.597	Hayri Kızılcıoğlu	Nezih Çakar	Erkal Etiçioğlu _{ANAP-ANAP}	Sabri Kamıllıoğlu
55	SAUSUN		436.632	Erdogan _{cebeci}		Kemal Vehbi Gül _{ANAP}	Kamil Arun
56	SIIRT		130.263	Selami Teker	Tuğ İlhan Babür _{Tuğ. kom.}	Mahmut Çalakullu _{ANAP}	
57	SINOP		115.765	Sükrü Ergün _{Özokmaz}		Aydın Atakan _{ANAP}	Mustafa Hergüner
58	SIVAS		281.755	Liifu Tuncel _{vali, Bekim Yılmaz}		Belir Timur Boğa _{ANAP}	Zeynel Abidin Ayhan
59	TECİRDAĞ		183.019	Süleyman _{Öpaz}	S. Koc. E. Boş _{Muhtar Tümenoğlu}	Mahmut Çağılyurt _{ANAP}	Abdullah Selvi
60	TOKAT		264.224	Recep _{Yazıcıoğlu}		Hüdai Sağbaş _{ANAP}	Mehmet Bırdıoğlu
61	TRABZON		286.501	Yılmaz Ergün	Turhan Özçelik	Orhan Karakullukçu _{ANAP}	Salir Ertan
62	TUNCELI		54.484	Kenan Güven _{vali, Emis Yeter}		Hasan Korkmaz _{SODEP}	Çelal Sınırtutku
63	UEFA		209.220	Alpaslan _{Özci} _{Karacan}	Tuğ. Nihat Benar _{(Sık. Kom. Yard.) Yurttaş}	H. İbrahim Gelik _{RP}	Yecdet Yılmaz
64	USAK		121.313	Murettin Turan		Şenal Öztop _{ANAP}	Ferdi Erzaım
65	VAN		143.866	Özalp _{Hamroğlu} _{vali, ye. Yılmaz}		Mustafa Guhar _{RP}	Ferdi Erzaım
66	YOZGAT		187.964	Muhittin Keskin		Cemil Çiçek _{ANAP-ANAP}	Asaf Gökşan
67	ZONGULDAK		440.610	TEVfik _{Başaklar} _{ANAP}		Zeki Çetkan _{ANAP}	İbrahim Şensoy _{vali, Kemal Göl}
	TOPLAM		19.702.267				

---ANAP'LI Belediyeler, bazıları için imar planı adına kaçak inşaatları yıkıyorlar, bazıları için de kaçak inşaatlar adına imar planını.

Ülkemizde konut sorunu çok büyük .Bu sorunun çözümünde belediyelere büyük görev düşüyor. Belediyelerden beklenen altyapı yatırımları yapılmış yeni yerleşim alanları açmak ve bunları gerek ihtiyaç sahiplerine uygun koşullarda vermek. Devletin de desteğiyle buralarda oluşturulanak toplu konutlar konut sorununa çözüm bulmada etkili olurken planlı bir kentleşme de böylece sağlanabilecek.

Ancak, ANAP'lı Belediyeler'in sorunu ihtiyaç sahipbi yurttaşların sorununu çözmek değil.

---İnsanlar yeşil alanlarda nefes alacaklar, kent yaşamının baskısından kurtulup ferahlayacaklar. Belediyelere düşen, kişi başına yeşil alanları çoğaltmak, düzenlemek, çocuklara özgürce oynayacakları ve yaratıcılıklarını geliştirici bahçeler kurmak.

Oysa ANAP'lı Belediyeler varolan yeşil alanları yok ediyorlar.

---- Yeşil alanlar yok ediliyor, çocuk bahçeleri yapılmıyor, yollar onarılmıyor, cukurlar kapatılmıyor ve çocuklar ölüyor,

-- Ölen ölüyor. Geride kalanlara belediyelerin sunduğu, cenaze masrafları ve mezar ücretlerine zam.

Zam sadece bunlara değil. Toplu taşıma ücretlerine zam, elektriğe zam, suya zam vergiye zam, zam, zam... Yapılmayan yolların masraflarına katılma payını ödemeyi de ihmal etmeyiniz. Belediye sonra onuda zamlı alır.

Belediyelerin gelirleri arttı, borçları arttı, bütçeleri büyüdü. İstanbul Belediyesi'nin 1986 yılı harcamaları neredeyse iki trilyona yaklaştı. Bu paralar tümüyle halka hizmete dönüşmediyse nereye gittiğini araştırmaya pek de gerek yok. Bakırköy Belediyesi, Bakırköy Çarşısı'nın içine altı-yedi milyar lirayı gömsün. Kayalar İnşaat AŞ varsın büyük paralar kazansın. Bu paralarla kenar semtlere çok daha

ucuza düzenli, güzel çarşılar yapılır, hizmet halkın ayağına giderse bazı yakın müteahhitler o kadar büyük paraları nasıl kazanırlar?

Basında çıkan yüzlerce, binlerce örnek, eleştiri ANAP'lı Belediyeler'im etkilemiyor. Yeşil alanlar, okul alanları yap-satçılara sunuluyor. İstanbul'da beş yıldızlı otel prajesinde geçilmiyor. Güzelim deniz manzaralı yeşil vadilerde dev oteller kurulacak. Okullar, tarihi binalar beş yıldızlı otel olacak. Fransız Hastahanesi de bu akıntıya sükülendi, o da 5 yıldızlı otel olarak Orman alanları ayrıcalıklı kooperatiflere konut alanı olarak sunulmayan devamedilecek. Ama itfaiye çukura takılacak, fabrika yanacak, çocuklar çukurlarda boğulacak.

CUMHURİYET-5 Mayıs 1988

Bütün dünyada, yerel yönetimlere demokrasinin temel taşları gözüyle bakılıyor. Bizde de, özellikle son yıllarda, merkezdeki siyasal kadroların yerel yönetimlere verdikleri önem artmıştır. Siyasal partiler, yerel örgütleriyle olan bağlarının sağlamlaştırılmasında belediyelere umut bağlamışlardır. Birçok ünlü politikacı da "yerel yönetim okulunda" yetişerek Ankara'ya gelmiştir. Belediyeler, bir yandan da yerel halkın özlem ve istemlerini devlete aktaran önemli kanallar olarak işlev görmektedirler.

Bir süredir gazetelerde, il, ilçe, belediye, anakent ve hatta bölge valiliği sayısının arttırılması eğilimlerine ilişkin haberler yer alıyor. Bunlara bakılırsa, 20 ilçenin il olması kararı neredeyse kesindir. başka birkaçı ise kuyruğa girmiştir. Öte yandan özel yasalarla bir çırpıda yüzlerce ilçe, buna bağlı olarak da o sayıda "minik" belediye yaratılmıştır. Ayrıca Adana, Bursa, Konya ve Gaziantep, son iki yıl içinde, İstanbul, Ankara ve İzmir'e benzetilerek, anakent statüsüne kavuşturulmuşlardır. Bundan esinlenen orta büyüklükteki birçok ~~il~~ anakent belediyesi olmanın sağladığı fırsatlardan yararlanabilmek için hükümet üzerinde türlü yollardan baskı yapmaktadır.

İl sayısı bir kez "açıkarttırmaya" çıktı mı, siyasal iktidarlar bu yarışın önünü almakta güçlük çekerler. yapılması gereken, yönetim örgüt ve yöntemlerinde yeniden düzenlemeyi bir bütün olarak, sistemli biçimde , parti çıkarlarının üstünde ele alarak akılcı ilkelere bağlamaktır. Böyle bir yaklaşım, Anayasa'nın 126.ve 127. maddelerinin yeniden ve birlikte gözden geçirilmelerini de zorunlu kılar. Bu durumda, il sisteminin, il sayısı da dahil, değişiklik isteyen yönleri daha berrak görülür. Belki, güvenlikten çok, kalkınma ve planlama işlevleri ağır basan bölge valilikleri yapımıza daha uygundur. Bunların tüzel kişiliği bulunması, karar ve yürütme organlarının seçimle oluşması, iktidarın desantralizasyon eğilimlerine de daha uygun düşer. Daha da önemlisi bu çerçevede içinde, yerel birimlerin gelişme sürecindeki gerçek yerlerini alabilmeleri, ekonomik, toplumsal ve siyasal işlevlerini yerine getirebilmeleri için, ulusal birlik ve toprak bütünlüğü içinde, bölgelerin özelliklerini hesaba katan, zengin kültür ayrımlarının daha iyi korunmasına fırsat veren sınırlı bir siyasal yerinden yönetimin, ülke için uzun dönemli yarar ve sakıncalarını serinkanlılıkla düşünebilmektir. Yerel birimlerin yasısıyla oynayanların, bu konulara bilimsel olarak eğilmelerinde yarar vardır.

YOLSUZLUĞUNYAPISAL NEDENLERİ

25 Mart 1984 seçimlerinde özellikle büyük kent belediyeleri ANAP tarafından kazanıldı. Merkezdeki iktidar ve Yerel yönetimler aynı parti elinde toplandı. ANAP 1973-1980 döneminde Sosyal Demokrat belediyelerden kavgasını verdiği bazı konularda yasal değişiklikleri gerçekleştirdi. Bunlar, Belediyelerin kaynaklarının ve yetkilerinin artırılmasıydı. Özellikle de büyük çıkarların dağıtıldığı imar planlama kararlarında yetkiler tamamen belediyelere devredildi. Böylece belediyeler 1985 sonrasında 1973-1980 dönemindeki tersine merkezdeki iktidarın tam desteğiyle, bol yetki ve kaynakla çalıştılar. İki yıl geçmeden yolsuzluk söylentileri yayıldı. Bu durumda sorulması gereken bir soru var. Oda bu yolsuzluk söylentilerinin kişisel nedenlere mi yoksa yapısal nedenlere mi dayandığıdır.

Eğer yolsuzluklar kişisel nedenlerle açıklanabiliyor olsaydı bu bizi o kadar ilgilendirmezdi. Ama arkasında yapısal nedenler varsa, o zaman daha ciddi olarak ele almak gerekiyor. Kanımca yaygınlaşan yolsuzluk savlarının arkasında üç farklı düzeyde yapısal nedenler bulunabilir.

Birincisi ANAP'ın yerel yönetimlerin yetkilerini ve kaynaklarını, 1973-1980 döneminde gelişen belediyeçilik ideolojisinin, üreticilik, demokratiklik, ve katılımcılık ilkelerini dışlayarak artırmış olmasıdır. Bu savı daha açık hala getirmek için bazı örnekler vermekte yarar var. 25. Mart 1985 sonrasında belediyelere verilen imar yetkilerinin ele alalım. Özellikle büyük kentlerde imar planlarının değiştirilmesi ve imar dışı uygulamalara göz yumulması belli kişilere çok büyük çıkarlar sağlayabilir. Merkezi denetim kalkarak tüm yetki yerel yönetime bırakıldığında bu kararlardaki keyfilik artacak ve yolsuzluklara kaynaklık etmesi kolaylaşacaktır. Oysa sol bir belediyeçilik programı içinde yeralan katılımlı planlama ve demokratiklik ilkeleri yerel yetkilerin keyfi kullanılmasını önleyecek bir denetim yaratacaktır. Yerel

katılım ve demokratikliğin getireceği denetim kurulmadan artırılan yerel yetkiler kaçınılmaz olarak yolsuzluk söylentilerine kaynaklık edecektir.

Bir de ğ r örne ğ i belediyelerin kaynaklarının artırılması konusunda verelim. ANAP belediyeleri üretici belediyeçilik ilkesini benimsemedikleri için, belediye alt yapı ve hizmetlerinin üretilmesinde, ihale yolunu ye ğ lemektedirler. Üretici belediye anlayışının yerini ihale edici belediye anlayışı almıştır. Bu anlayışın benimsenmesinin savunusu belediyelerdeki etkinli ğ i artırmaktır. "Oysa artan etkinlikten çok yolsuzluk savları olmuştur. Belediyelerin kaynaklarının artması, daha çok ihale ve daha çok yolsuzluk savı getirmiştir. 1Ama bu yolla daha etkin üretim yapıldığı konusunda kanıtlar birikmemektedir.

İkinci yapısal neden, belediyelere bu yetkilerin yeterli teknik kadrolar oluşmadan, belediyelerin büyüklüklerine göre farklılaşma yapılmadan devredilmiş olmasıdır. En büyük belediyelerin bile, bu artan kaynak ve yetkileri yaratıcı bir biçimde kullanacak planlama ekipleri yoktu. 12 Eylül öncesinde büyük şehir belediyelerinin oluşturduğu planlama ekipleri, 12 Eylül sonrasında dağıtılmıştı. ANAP belediyeleri , en büyüklerinde bile, güçlü planlama kadroları oluşturmaya çalışmadılar. Tersine İmar ve İskan Bakanlığının kurduğu Metropolitan planlama büroları bile dağıtıldı. Kaynakları ve yetkileri artan ama bunları kullanacak yeterli kadrolar kurmayan ANAP belediyelerinin icraatı büyük ölçüde geçmişte ortaya atılmış fikirlere siyasal etkilere, yabancı firmaların yönlendiricili ğ ine ba ğ lı kaldı. Yabancı firmalar bu alanda etkinliklerini artırdılar. Bu da yolsuzluk söylentilerinin bir başka kayna ğ ı oldu

Üçüncü yapısal neden'i, ANAP'ın özel koşullarda kadrolaşip kendi içinde denetim mekanizmaları oluşmuş bir siyasal parti haline gelememiş olmasında bulabiliriz. ANAP bir bunalım anında, ÖZAL'in GİRİŞİMle ve onun tek seçicili ğ iyle kurulduğundan ve parti içi

demokratik süreçlerin çalışmasıyla Kadroların birbirini tanımadan ,belediye seçimlerine girdiği için bu kadrolar üstünde parti örgütünün denetimi yoktur. Böyle bir yapıda kararlardaki keyfiliği ve yolsuzluk savlarını artırıcı etki yapmaktadır.

Belediyecilik anlayışı, devlete yaklaşımı, iş yapmadaki tutumu ve kadrolaşma özellikleriyle, ANAP belediyeleri sürekli olarak yolsuzluk söylentilerini üretiyor. Bu konu üzerinde daha fazla durmakta yarar yok. Biraz da ANAP belediyelerinin uygulamaları üzerinde duralım.

ANAP'lı belediyelerin şimdiye kadar yaptığı uygulamalara bakarak ne tür bir kent ve kentsel yaşam yaratmak östedikleri konusunda açık bir programın varlığından söz edemeyiz. Ama tek tek örneklerle bakarak bazı eğilimleri saptayabiliriz. Bu eğilimleri sırasıyla ele alalım.

Bunlardan birincisi, batıdaki özellikle ABD'deki büyükkenet görüntüsüne özendidir. Bu konudaki en ilginç tartışma İstanbul'da gökdelen yapılması üzerinde cereyan etmiştir. İstanbul Belediye Başkanı Dalan, gökdelenlere karşı olanları İstanbul düşmanı ilan etmiştir. Bir kentte gökdelen'lerin hangi koşullarda, kapital birikimi süreçleri içinde ortaya çıktığı üzerinde durulmadan yürütülen bu tartışma ANAP içindeki bir özentiye açık hale getirmektedir. Bu ANAP içindeki ideolojik bir çelişkiyi yansıtmaktadır. Muhafazakâr olduğunu iddia eden bu parti Batının yüzeysel bir taklidi özlemi içinde uygulama yapmaktadır. Kuşkusuz burada ANAP içindeki işadamlığı ideolojisinin, büyük firma hayranlığının etkileri vardır.

ANAP uygulamalarının arkasında gözlenen ikinci özellik, uygulamaların arkasında yeterli bir düşünce derinliği ve hazırlık bulunmamasıdır. Bu konuda üzerinde durulabilecek bir örnek Haliç uygulamasıdır. Dalan'ın Türkiye ve Dünya kamuoyunda olumlu yankılar uyandıran Haliç yıkımları bu konudaki ilginç bir örnektir. Haliç'in temizlenmesi gibi gerçekleştirilmesi zor görünen bir iş

iş yaptığı için Dalan kamuoyundandestek görmektedir. Ama yıkımdan sonra ortaya konulan kullanılış çok cılız bir yeşil bitki örgüsüdür. Elde edilen çok kıymetli alanın

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

İzmir Merkez İlçe Belediye Başkanı: Süha Baykal

Büyükşehir yönetimi uygulanan illerde, il genelinde kazanamayan part kazandığı ilçe belediye başkanlıklarına adaylarını oturtamayacak.

Vatandaşın demokrasinin temel ilkesi olan seçme hakkı elinden alınıyor.

Yerel yönetimler demokrasinin en vazgeçilmez ve en belirgin kurumlarıdır. Bir ülkede demokrasinin varlığından söz edebilmek için, o ülkedeki yerel yönetimler gerek seçimleri gerekse işleyişleri açısından büyük önem taşır. Nitekim 12 Eylül sonrasında, 1981 yılında İtalya'da yapılan Avrupa Yerel Yönetim Başkanları Toplantısı'na Türkiye'den katılan belediye başkanları seçim yoluyla gelmediklerinden, atanmış olmaları nedeniyle toplantıya alınmamışlardır.

Avrupa Topluluğu'na üye olmaya aday olduğumuz şu günlerde bu konu daha da önem kazanmaktadır. Batı'nın demokrasiye ve yerel yönetimlere verdiği önemin değerini açıkça belirleyen en çarpıcı örnek Belçika'da yaşanmıştır. 4.700 nüfuslu küçük bir kasabadaki belediye başkanının resmi yazışma dili konusunda hükümetle arasındaki çekişme sonucu, belediye başkanını iktidarın görevden alma girişimi sonucunda, hükümet istifa ederek Belçika'da erken seçime gidilmiştir. 13 Aralık 1987 pazar günü yapılan Belçika erken seçimlerinde, iktidar önemli ölçüde oy yitirimine uğramıştır. İktidarın bu oy yitiriminden yerel yönetimle arasındaki anlaşmazlığın payı da göz ardı edilmemelidir.

Batı, yerel yönetimlere bu denli önem verirken bizdeki son gelişmelere ve önümüzdeki günlerde Türkiye'nin gündemine gelecek yerel seçimlere bir göz atmakta yarar vardır. Yarar vardır, çünkü ANAP'ın bir gece yarısı kanunu ile Meclisten çıkardığı ve referandum öncesinde olduğu için siyasal partilerin ve Türk kamuoyunun dikkatinden kaçırıldığı son yasa, Türk seçmenine yeni antidemokratik bir tuzak netiliğindedir.

YASAL TUZAĞIN METNİ

30 Haziran 1987 tarih, 19503 sayılı Resmi Gazete'nin 4. sayfasında yayımlanan "1580 sayılı Belediye Kanunu, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair" 3394 sayılı kanunun 4. maddesi aynen şöyle:

"MADDE 4- Belediye hudutları içinde birden fazla ilçe bulunan büyük şehirlerde, büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir ilçe belediye başkanları seçimi için, büyükşehir belediye hudutları içi bir seçim çevresidir.

Büyükşehir belediye hudutları içinde kalan ilçelerin belediye meclisi üyeleri seçimlerinde ,her ilçe bir seçim çevresidir.

Büyükşehir belediyesinde yapılan belediye başkanlığı seçimlerinde büyükşehir belediye başkan adayları ile büyükşehir ilçe belediye başkan adayları, yukarıdaki fıkra da gösterilen esaslara göre düzenlenecek müsterek oy pusulasında birlikte gösterilir ve birlikte seçilmiş olurlar"

2294 sayılı yasa metni dikkatle incelendiği zaman ortaya çok ilginç bir durum çıkmaktadır. Normal olarak 25 Mart 1989 da yapılması ~~gerek~~ gereken seçimlerde büyük şehirlerin belediye seçimlerinde il genelinde kazanamayan partilere ilçe belediyelerini kazanma hakkı ortadan kaldırılmaktadır.

TUZAK 3030 SAYILI KARARNAME İLE BAŞLADI

Anayasanın 127.maddesinin 3.paragrafı "Büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" hükmünü içerdiğinden ,195 sayılı x yasa vesonra 23 Mart 1984 tarihinde yayımlanan 3030 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İstanbul Ankara, İzmir büyükşehir idarelerinin yetki ve görevleri saptanmıştır.

25 Mart 1984 seçimlerinde her ilçe bir seçim çevresi sayılarak seçimler gerek belediye başkanları gerekse Meclis üyeleri açısından bu ilkeler doğrultusunda yapılmıştı. ANAP hükümeti geçen iktidar dönemlerinde İstanbul, Ankara, İzmir'e ek olarak Adana, Bursa, Konya ve Kayseri illerini de büyükşehir kapsamına almış ve bu illerde de 3030 sayılı yasa hükümleri uygulanmaya başlamıştı. Yerel yönetimlerin iktidar emrinde bulunmaları ve vatandaş etkileme yöntemlerini çok iyi bilen Turgut Özal, kurmaylarına tüm nüfusun yüzde 60'ının yaşadığı büyükşehirlerde seçim kazanmayı anahedef olarak gö terdi. 1987 ön seçimlerini seçim çevreleri barajlarıyla, kontenjan milletvekilleriyle düşük "oy çok" milletvekili sistemi böylece altın tabak içinde Turgut Özal'a sunuldu. Aynı kurmaylar genel seçim baraj ve kontenjan sistemlerini geliştirirken yerel seçimler için de hazırlıklarını geliştirdiler. İşte 30 Haziran 1987'de çıkarılan 3394 sayılı yasa bu çalışmanın ürünüdür. Yüzde 36 ol alarak 292 milletvekili ile iktidar olan 2.Özal hükümeti bundan sonra ilk iş olarak büyükşehirlerin sayısını arttıracaktır. Mevcut 7 ile Erzurum,aydın,Samsun,Eskişehir, Tarabzon, Manisa, Diyarbakır,Gaziantep, Malatya gibi ANAP'ın kazandığı illerx eklenerek bu sayı 20 ye çıkartılacaktır.

SİMDİ NE OLACAK?

20 büyükşehirde yerel yönetim seçimlerinde 3394 sayılı yasa ile vatandaşın seçme hakkına durdiren ANAP iktidarı, muhalefeti böylece "bertaraf" etmeyi planlamış ve bu planını bugüne dek sürdürmüştür. +imdi genel seçim sonuçları ortada iken 3394 sayılı yasa ile yerel seçimlere gitmek muhalefeti yalnız yerel seçimler değil 1992 yılı genel seçimleri için de etkileyecek boyutlardadır. İnancımıza göre büyükşehirlerde yerel yönetimleri elinde bulunduran partilerin seçim kazanma ve vatandaş etkileme şansı artmaktadır. Bu şartlar altında 3394 sayılı yasanın antidemokratik seçim çevresi maddesi değişmeden seçimlere gitmek, hangi parti lehine olursu olsun her şeyden önce seçmen oylarına saygı bakımından, demokrasiye indirilmiş yarası hiçbir şekilde kapanmayacak darbedir.

Siyasi partilerimizin, demokrasikurumlarımızı girişimde bulunmaları için vakit geç değildir.Şimdi referandum öncesinin telaşı gibi mazeretlere de yer yoktur. TBMM yeni yasama döneminde genel

çimlerin temel hükümlerinden önce kapıdaki yerel seçimlerin büyük şehirleri ilgilendiren bu maddesi süratle gündemegelmelidir. Bunun kersi düşünce, "hindilerinyılbaşının bir an önce gelmesini temenni etmeleri" sonucunu doğurur.

TÜRKİYE SOSYAL
TÜSTAN KİTAP
TARİH

ilave 2-1
Dem
ADIMLAR-2-

3030 sayılı yasa ile yeni bir yerel yönetim biçimi gündeme getirildi. "Anakent yönetimi" olarak adlandırılan bu biçim İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Konya ve Adana'da uygulamaya konuldu. Yet ililer anakent müdelinin 15 ile daha yaygınlaştırılacağını açıklıyorlar. Bunun gerçekleşmesi durumundaznüfusun yaklaşık yüzde 50'si anakent tipi yönetimlerin x kapsamında olacak.

Uygulamadaki anakent yönetim biçimininözü, 3030 sayılı yasanın 14.maddesinde ifadesini buluyor. Sözü geçen madde aynen şöyle:

"İlçebelediyelerinden ve meclislerinden gelen bütün kararlar belediye başkanına sunulur: başkan bu maddeleri onaylar yada reddeder; meclis kendi ~~akx~~ kararında ancak 2/3 çoğunlukla ısrar eder."

Yasa, aynı zamanda belediye başkanına re'sen planlama yapma yetkisi vermektedir. Bu maddeye göre belediye başkanı, dışarda yaptırdığı bir planı, işleyiş poresdürü içinde meclise gönderdiğinde, meclis bunu reddedip, başkan ikinci kez ısrar ettiğinde 2/3 oy çoğunluğuna gerek vardır. Demek ki anakent yönetimi uygulanan bir ilde, tüm önemli kararlar, doğrudan doğruya başkan tarafından alınabilir. Bunun yanında meclisin başkanı değiştirebilmesi için 3/4 çoğunluk aranmaktadır. Yalnızca bu dar, kuru mantıkla kent yönetiminde demokrasiden söz edilemez. Bu, düpedüz bir monarşi yönetimidir. Çoğunluk kararı hiçe sayılmaktadır.

gösterme
Ayrıca, İstanbul'da bir yönetmelikle, belediye başkanı meclislerden gelen kararları tadilen onaylama, yani onaylarken tadil etme ye yetkili kılınmıştır. Burada tadilen onaylama oranı belli değildir. Örneğin, meclisin 5 kat imar planı verdiği bir alanda, başkan bunu 7-10 kata çıkarabiliyor, ya da 1-3 kata indirebiliyor. Tabi kiböyle bir yetkinin tekleşmesi, bir di tatörün bile sahip olmadığı bir yetki yoğunlaşmasıdır.

ADIMLAR

DYP İstanbul İl 2.Başkanı Cemil Uludağ.

ANAP gerek kuruluşu, gerek desteği itibariyle antidemokratik bir partidir. Bu nedenle 3030 sayılı kanunda ANAP iktidarının yapısıyla eşdeğerdedir, antidemokratiktir.

3030 sayılı kanunla eski belediye şube müdürlükleri ilçe belediyeleri olarak tabanayayıp gibi gösterilirken, aslında tekilde toplanması hedeflenmiştir. Demokratik usullerle, halk oyuyla seçilmiş olmasına rağmen ilçe belediyelerinin aldığı kararlar anakent belediye başkanı tarafından veto edelebilmektedir. Anakent belediyesinin tekелci idaresi karşısında yerel meclislerin hiçbir hüküm yoktur.

TERCÜMAN-15. Ocak 1989

"Kamulaştırma Tasarısı" endişe yarattı.

Ankara, TBMM Adalet Komisyonun'da görüşülecek ,kamulaştırma esaslarını değiştiren tasarı, endişe yarattı.

Tasarının kamulaştırmada mümkün olan en az bedelin ödenmesi yolunu açacağı, ayrıca gayrimenkulü kamulaştırılan kişilerden bir de yüzde 90 a kadar varan miktarlarda "DeğerArtış Vergisi" adı altında vergi tahsil edileceği bildirildi.

Tasarının gerçekleşmesi halinde, belediyelere "tehlikeli bir silah" teslimedileceğini savunan uzmanlar ve hukukçular, tasarı ile getirilmek istenen hükümlerin Anayasa'ya da aykırı olduğunu belirttiler.

Toplam 15 maddeden oluşan kanun tasarısının gerekçesinde "Kamulaştırma ve davalarının daha kısa sürede sonuçlandırılmasının sağlanması ve uygulamaya açıklık getirilmesi" amaçlarından söz ediliyor. Ancak tasarıda yer alan hükümlerin bu amaçlardan çok, kamulaştırmalar sırasında "devlete mümkün olduğu kadar az külfet getirmek" düşüncesine yönelik olduğu dikkati çekiyor. Tasarının 1.maddesinde "arsa" tanımı yapılırken, "Onaylı imar planları içinde bulunan ve

plan dışında olmakla beraber ~~meskân~~ sahada bulunan ve belediye hizmetlerinden faydalanmakta olan yerler...." deniliyor. Bu durumda "arsa" vergisi ödenen yerlerden bir kısmının kamulaştırmalar sırasında bu kapsamda kabul edilmeyeceği ve çok düşük bedel ödenerek kamulaştırılacağı belirtiliyor.

2.maddesinde ise, arazilerde değer tespiti yapılırken "kamu kurum ve kuruluşlarından alınacak belgelere dayanarak hesap edilecek net gelir"den yola çıkılacağı hükme bağlanıyor... Bugüne kadar kamulaştırmalardan zaten bilirkişi tesbitlerinin fazla itibar görmediğini kaydeden uzmanlar hukukçular, "Bu maddenin böyle kesinleşmesi halinde artık bilirkişi tesbiti ilkesinden tamamen uzaklaşılacak ve bu konularda zaten taraf durumda olan devletin beyanı esas kabul edilecek. Bu herkesi mağdur eder" şeklinde konuştu.

--Tercüman.4 ilçe il oluyor. Özal'ın Bayburt,Aksaray,Kırıkkale, Karaman ilçelerinin il haline ~~getirilecek~~ getirilmesi ile ilgili ye Yerel seçimlerinden önce Meclise getirileceğini söylediler.

Milliyet gaz.: Tr.ye Nükleer bir başlık"lı haberinde, Nato başkanla'nın Nükleer modernizasyon çerçevesinde Tr.de, yeni tip füzelerin yerleştirilmesini önerdiği bildiriliyor.

Günaydın:Kurtarılmış bölgeye baskın. İst.Şamandırada arazi çıkarçileri dürbünlü ~~xi~~ tüfeklerle yakalandılar.

Güneş: Özal veliahtım yok.

Sabah: Sabahtan eroğn mafyasına darbe,

Milli gaz: Hürriyet böyücülüğü bırak.

--- Siirtin Şirnak ilçesi~~x~~ yakınındaki kömür ocaklarına baskın düzenleyen ayrılıkçı PKK militanları iki su ~~xi~~ tahliye ateşe verdiler bir grayderide otomatik silahlarla tataradılar.

--- Mardinin Cizce ilçesine bağlı Yeşilyurt köylülerine jandarma'nın insan pisliği yedirttiği iddiasıyla Cizce Sav.yürüttüğü, adli soruşturmanın yanısıra Olağanüstü hal/^{Bölgesi}jandarma asayiş komutanlığı da idari soruşturma başlattı. Korgeneral Hulusi Sayın, olayı basından öğrenir öğrenmez soruşturma açılması için hemen emir verdiğini belirtti. Olay en ince teferratuarına kadar incelenecek ve kimse korunmayacaktır. Bu iddiaların birçok kısmının yanlış olduğu anlaşılabacaktır dedi. Bölgedeki bir güvenlik sorumlusunda böyle bir pislik yedirme olayı olmamıştır. Köye gittiğinizde okulun içine pislemişlerdi ,yalnızca bu pisliği size yedirmek lazım dedim, bütün mesele budur. Pislik yedirme diye bir olay olmamıştır dedi.

---- Bşk T.Özal yaptığı basın toplantısında, Kültür ve turizm başkanlığının

YEREL YÖNETİMLERİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ

Yeni bir yerel seçim yaklaşırken Üzal hükümeti belediyelikleri, il ve ilçe sayısını arttırıyor. Bu girişim aslında toplumsal bir gereksinimden doğuyor. Ama Üzal sorunun çözümüne köktenci ve demokratik yaklaşmadığından sistemin özüne dokunmayıp salt sayısal çözümler arıyor. Ben ise yerel yönetimler sorununa devletin demokratikleştirilmesi, halkın devlet yönetimine katılımı açısından çözüm arıyorum.

Batıdaki feodal yönetimlerin tersine Osmanlı feodal devlet yapısı merkeziyetçi ve otoriterdi. Tanzimat döneminde o dönemin Fransa modelinden esinlenerek vilayet ve belediye uygulamasına geçilmesi merkeziyetçi yapının özünü pek değiştirmede. O günden bu yana ise kimi arayışlara karşın yerel yönetimlerde önemli bir değişiklik olmadı.

Batıda halkın, hak ve çıkarlarının bilincine vararak onlar uğruna yaptığı mücadele sonucu kazanılan demokrasi bizde halen kendini devletin sahibi görenlerce ve onların istediği kadar uygulanabiliyor. Bu nedenle kişi ve toplum çıkarlarını koruyup gözetken devlet anlayışı yerine kişi ve topluma karşı devleti koruyan anlayış ve uygulamadan vazgeçebilmiş değiliz. Bu konuda başta aydınlarımız olmak üzere işçi sınıfımız ve demokrasi güçlerinin verilecek hesabı olduğunu sanıyorum.

Demokrasi, kişi ve toplumun hak ve çıkarlarının devlet tarafından korunması, insan haklarına saygı, özgürlükler, üretim ve yönetim kademelerinde halkın söz ve karar sahibi olması ve bunların korunmasının güvence altına alınmasıdır.

Demokratik devlet, devleti kendi sahipliğinde görenlerin halka karşı buyurma gücü değildir. Güçler ayrılığı ve dengesi temelinde örgütlenmiş, çoğunluğun iradesi ve katılımı ile yönetilen, azınlık haklarını güvence altına alan devlettir. Çoğunluğun yönetime katılması her düzeyde ve farklı alanlarda katılım ile gerçekleşebilir. Bizde ise seçmen olarak tanımlanan yetişkin bireyler dört yılda bir oy vermekten öte bir işlev göremiyorlar. Bu nedenle kendini devletin sahibi görenlerce sürdürülen merkeziyetçi ve otoriter uygulama ile bu anti-demokratik uygulamaya karşı toplum çoğunluğunun karşıtlığı çelişkisi sürüp gidiyor.

Devletin demokratikleştirilmesi sorununun ana halkalarından biri yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesidir. Ben bir işçi ve yurttaş olarak konuya ilişkin görüşümü tartışmaya sunmak istiyorum.

Yeni Belediyeler

Yerleşim ve yönetim birimleri

Önce ülkemizdeki yerleşim birimleri, Köy ve Kent biçiminde yapılandırılmalıdır. Nüfusu beşbine kadar olan yerleşim birimleri Köy, beşbinden yukarı olanlar Kent olarak isimlendirilmelidir. Büyük kentlerin belli bölümleri Bölükent olarak ve büyük kentin bütünü Anakent olarak yapılandırılmalı ve isimlendirilmelidir. Bu bölümlenmede nüfus esas alınmakla birlikte o yerleşim biriminin tarihsel geçmişi, birikimleri, ekonomik ve coğrafya özellikleri de dikkate alınmalıdır. Çok sayıda küçük kentin ortaya çıkması zorluk değil, tersine yönetsel kolaylık getirecektir.

Ülkenin yönetsel (idari) bölünmesi ise il, ilçe ve nahiye biçiminden vazgeçilerek Bölge ve Yöre yönetim birimleri biçiminde olmalıdır. Ülke bütünü; Edirne, İstanbul, Zonguldak, Samsun, Trabzon, Bursa, İzmir, Antalya, Adana, Eskişehir, Konya, Ankara, Kayseri, Sivas, Erzurum, Diyarbakır ve Van merkezli onyedii bölgeye ayrılabilir. Bu bölgelerin merkezi olan yukardaki kentler Bölükent olarak isimlendirilebilir.

Her bölge ise yönetsel açıdan kendi içinde yörelere ayrılabilir. Örnekleme gerekirse; Bölükent'i İzmir olan Ege bölgesinde Bergama merkezli; Ayvalık, Altınova, Dikili, Çandarlı, Zeytinadağ, Kınık, Göçbeyli, Bölcek, Kozak, turanlı'yı kapsayan bir Yöre oluşturulabilir. Devamla Ege bölgesi; Menemen, Bergama, Akhisar, Manisa, Salihli, Üdemiş, Urla, Aydın, Nazilli, Denizli, Milas ve Muğla merkezli oniki yöreden oluşur. Yöre merkezi olan kentler Yörekent olarak isimlendirilebilir.

Yönetsel olarak bir yörenin sınırları içindeki tüm köy ve kentler o Yöre'ye, tüm yöreler ise Bölge'ye bağlı bir yapı içinde olmalıdır.

Böyle bir yönetsel bölünme sorunların yeterince çabuk ve yerinde çözümünü getirecektir. Yönetim kolaylığı sağlayacaktır. Bölgeler arası yatırım ve gelişmişlik düzeyindeki dengesizlikleri zaman içinde ortadan kaldıracaktır. Başta onyedii Bölükent olmak üzere Yörekentlerle birlikte kentleşmeyi hızlandıracaktır. Tarım, sanayi, turizm ve ticaret alanlarında kalkınmaya, eğitim, bilim ve kültür yaşamında hızlı gelişmeye ve demokratik yarışa yol açacaktır. Toplumun sosyal yaşamında iyileşme, toplumsal güçlerin örgütlenmesinde kolaylıklar sağlayacaktır.

Bu durumda köy ve kent yerleşim birimleri ile Yöre ve Bölge yönetsel birimlerinin yönetimi yerel yönetim esasında olup Valilik, Kaymakamlık, Nahiye Müdürlüğü ve Köy Muhtarlıkları gelişmiş ülkelerde olduğu gibi tarihe terk edilmelidir. Bilgisayar çağında Mahalle Muhtarlıkları'na ise hiç gereksinim

nim kalmıyor. Yani kentteki devlet yönetimi ile belediye birleştirilip tek bir yerel yönetim mekanizması kurulmalıdır.

Yerel Yönetimler ve Seçim Usulü

Köy ve Kent yerleşim birimleri o birimlerde yaşayan halkın seçeceği

Köykurulu (Köy Meclisi) ve Kentkurulu'nca yönetilir.

Köykurulu, köydeki seçmenlerin seçtiği bir Köy Başkanı ve altı üyeden oluşup, köyün tüm yönetiminden sorumlu olur.

Kentkurulu, o kentteki seçmenlerin seçtiği Kent Başkanı ve kentin büyüklüğüne orantılı olarak belirlenen kurul üyelerinden oluşup kentin tüm yönetiminden sorumlu olur.

Büyük kentlerde ise seçmenler Bölümkent ile Anakent Başkanını ve Kurul üyelerini seçerler.

Yöre yönetim biriminde Yöre Başkanı ve Yöre Kurulu üyelerini o Yöre sınırları içinde oturan seçmenler seçer.

Bölge yönetim biriminde ise Bölge Başkanı ve Bölge Kurulu üyelerini yine o bölge sınırları içinde oturan tüm seçmenler seçer.

Buradan çıkarak yerel yönetim seçimleri üstüste iki hafta olabilir. Seçmenler birinci hafta yaşadıkları köy ve kent yerleşim birimlerinin başkan ve kurul üyelerini , ikinci hafta ise Yöre ve Bölge yönetim birimlerinin başkan ve kurul üyelerini seçebilirler.

Seçilmiş Kurul ya da Meclis'lerin başkanları kolaylık açısından kavramlaştırılarak isimlendirilebilir. Örneğin; Bölgekurulu Başkanı Bölgebay, Yörekurulu Başkanı Yörebay, Kentkurulu Başkanı Kentbay(Bölümkentkurulu Başkanı Bölumbay) ve Köykurulu Başkanı Köybay gibi...

Bir adım daha ileri gidip Kurul ya da Meclis üyelerini de isimlendirmek gerekirse; Köysaylavı, Kentsaylavı, Yöresaylavı, Bölgesaylavı terimleri kullanılabilir.

Görevini kötüye kullanan Başkan ya da Kurul üyeleri,kendi seçmen sayısının salt çoğunluğunun istemi üzerine geri çağrılabilir.

Sonuç olarak belediye ve devlet yönetim aparatlarının birleştirilmesiyle oluşturulan yerel yönetim aparatları yeni bir yasal düzenlemeyle güçlendirilip ilgili yerin tek yönetim aparatı haline getirilmelidir.

Ülkenin bütünsel yönetimi ise Parlamento ve onun içinden oluşan Hükümet tarafından sağlanır.

Bakanlıkların yapısına uygun bir yapılanmaya sahip olan Bölgekurulları, hükümetin yerel uygulama birimleridir.

Böylesine bir yerel yönetim modeli, kendi tarihimiz ve batı ülkelerinin örneklerinden bir sentez olup ülkemiz koşullarına, halkımızın beklentilerine uygundur. Uygulanması kolaydır. Önemlisi, bu model devletin hızla demokratikleşmesini ve halkın demokrasi bilincinin gelişmesini sağlayacaktır.

Halkın devlet yönetimine, yaşadığı yerleşim birimi ve ülke bütününde geniş katılımını ve devlet organlarının yerinde denetimini sağlayan bu model ile; "halkımızın demokrasi istemi yeterince gelişmedi", "güçlü birigelse de şu devleti kurtarsa", "bu halka bu rejim layıktır" gibi tanım ve imajlar kısa zamanda yerlebir olacaktır.

Bu model ile her türden otoriter uygulama biçimleri yerini kısa zamanda demokratik biçimlere bırakır. Farklı görüşe tahammül, hoşgörü ve çoğunluğun iradesi temelinde bir yönetim anlayışı gelişecektir. Yöneticiler, seçmenleriyle içiçe aynı birimde yaşadıklarından her zaman daha demokratik yöntemleri tercih edeceklerdir. Devlet memurları ve özellikle polis yerel yönetime bağlı olduklarından kendilerini devletin sahibi gibi göremeyecek, halkın seçtiği yerel yönetim tarafından işe alınan bir memur olduğunu iyice bilince çıkararak çalışacaktır. Kendini devletin sahibi gibi gören, halka ve demokrasiye içten inanmayan çıkar çevreleri böylesi bir model önerisine eleştirel biçimde değil daha baştan önyargıyla yaklaşabilirler. Oysa batı demokrasilerinin 1789 Burjuva devriminden bu yana geliştirek oluşturdukları model, ayrıntılardaki kimi farklarla birlikte öz olarak bu öneriyle benzeşiyor. "Sivil toplum" özlemlerimizi, demokrasi istemimizdeki samimiliği yerel yönetim alanındaki yeni yapılaşmayla sınayabiliriz.

Bir işçi olarak ve yurttaş sorumluluğumla kafamdaki model önerimi kamuoyunun tartışmasına açmak istiyorum. Önerimin eleştirilerek geliştirilmesi beni sevindirecektir.

Refik Tezel

Refik Tezel

Adres: 1^e Weteringplantsoen 2 c

1017 SJ Amsterdam / Hollanda

YEREL YÖNETİMLERE İLİSKİN GÖRÜŞLER:

Gelişmiş ülkelerdeki yerel yönetimlerin, o ülkelerin ekonomik, politikve kültürel gelişmesinde etkin bir rol oynadığı bir gerçek, Bu gelişmiş bir kentleşme anlayışının da direk bir yansıması olarak görülebilir. Kentler, sadece binaların yanyana gelmesinden oluşan büyük yerleşim merkezleri olarak değil, yaşamın, tüm yönleri ile, hergün yeniden üretildiği ve üretimin sonuçlarının korunup gözetildiği birer toplumsal gelişme odakları olarak değerlendirilmiş ve kent yaşamı, bu yeniden üretim faaliyetini sürekli iyileştirerek düzenleyen altyapı tesisleri, kültür ve spor merkezleri açan ve kent sakinlerinin sürekli çeşitlenen ihtiyaçlarına yanıt veren hizmet servisleri sunan yerel yönetimleri ve bunu sürekli etkileyen kitle örgütleriyle ve şehrin içinde bulunduğu doğal ortamı ile bir bütün olarak ele alınmıştır. Bugün gelişmiş ülkelerdeki yerel yönetimlerin gerek biçim gerekse işlevi açısından ulaştığı düzey bunu göstermektedir.

Kapitalizmin gelişmesi ile başlayan kentsel gelişme, sürekli gelişen bir yerel yönetimi de gerekli kılmıştır. Kentleşmenin ilk başladığı dönemdeki, şehir halkının ihtiyaçlarını çözmek için biraraya gelip oluşturdıkları ilkel yönetim biçimleri ile yaptıkları işler, bugünkü büyük metropollerin karmaşık yönetimi ve üstlendikleri görevlerle karşılaştırılamayacak düzeyde nitel bir farklılık göstermektedir.

Yerel yönetimlerin, kent halkının günlük yaşamı ile direk ilişkide bulunması bu gelişmenin en büyük faktörüdür. Bu da yerel yönetimleri ülkenin gelişmesi ve halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi için, çok büyük bir araç durumuna getirmektedir.

Ne yazıkki ülkemizde kentler ve yerel yönetimler çok dar bir çerçevede içinde algılanmış, kentler toplu yaşanan bir mekana, yerel yönetimler ise sadece alt yapı tesisleri kurma şehirziçi ulaşımı sağlama göp toplama gibi hizmetleri sağlayan kurumlara indirgenmiştir. Ülkemizdeki kapitalist gelişmenin biçim yeyollarının özgünlüğü ,yerel yönetimlerin daha baştan merkezi yönetimin vesayeti altında gelişen

kurumlar olarak doğmasına neden olmuştur. Tüm Cumhuriyet Tarihi boyunca da tam anlamıyla özerk ve demokratik kurumlar haline gelememiştir. Bu durum, kent halkının taleplerinin ve yerel yönetimlere ve kentlere bakış açısının gelişmesinide en büyük engel olmuştur. Bu nedenle de yerel yönetimler, politik partiler tarafından sadece, kendi görüşleri doğrultusunda halkı etkileme aracı olarak görülmüş, aynı zamanda da kentin zenginliklerinden , yerel olanaklarından nüfus kullanılarak, usulsüzlük yapılarak, pay kapılan, kurumlar olarak değerlendirilmiş ve sonuçta en büyük vargunların, yolsuzlukların kaynağı durumuna gelmiştir. Geniş bir çoğunlukta hala bu anlayışın egemen olduğu gerçeğinin yanısıra, bugün kent sorunlarına ve yerel yönetimlere ilişkin bir tartışmanın yoğunlaştığını ve çağdaş bakış açısının geliştiğini sevinçle gözlemek mümkün.

Özellikle 1970'lerde belediye seçimlerini birçok ilde kazanan CHP'li ve bazı sol adayların yerel yönetimlere gelmesi ile başlayan bu tartışmalar, kronikleşen kent sorunlarına yeni çıkış yolları aramakla mevcut yerel organların yapısını hedeflemekte idi. Merkeze bağımlılık ve bürokratik engeller kaldırılıp özerklik sağlanmadan, yeni ve sağlam gelir kaynaklarına sahip olunmadan, halkın dolaysız katılımını ve denetimini sağlayacak demokratik bir mekanizma kurulmadan, uzman kadrolara dayanmadan, kentin sürekli yoğunlaşan ve çeşitlenen sorunlarını çözmenin mümkün olmadığı açık seçik görülmekteydi.

Gerek hızlı kentleşme ile ağırlaşan sorunlar, gerekse bu tartışmalar, Eylül darbesiyle gelen hükümetleri bir takım yasal değişiklikler yapmaya yöneltmiştir.

Ancak, aradan geçen süre içinde sorunların hala neden çözülmediğini anlayabilmek için yapılan değişikliklerin ana hatlarıyla gözden geçirmek yeterli olacaktır.

Yapılan yasal değişiklikleri , 1) Belediye Gelirleri Yasası; 2) 3030 sayılı Anakent Belediye Yasası; ve 3) Belediyelere İmar Planı yapma ve Onama yetkisi veren Yasalar olarak sıralayabiliriz.

Şubat 1980 tarihinde çıkarılan 2380 sayılı yeni bir Belediye gelirleri Yasası kabul edilmiş, bu yasaya göre, tahsil olunan vergi gelirlerinden belediyelere ve İl Özel İdarelerine belli bir oranda pay ayrılmıştır. Bugün, bu paylar, belediyeler için % 9,5 İl Özel İdareleri için % 1,7 olarak belirlenmiştir. Mayıs 1982'de çıkarılan 2464 sayılı yasa ile de belediyelerin özgelirleri yeniden düzenlenmiş ve bazı vergi ve harçlar da düzenlemeler getirilmiş, Merkez yönetim tarafından alınan Emlak vergisinde belediyelere bira-kılmıştır. Ancak belediyelerin en büyük gelir kaynağını merkezden aktarılan gelir vergisi payı oluşturmaktadır. Merkez yönetim bu payların artırılmasında siyasal tercih kullanabilecektir. Ayrıca bu pay, bütçeye tahmini gelir vergisi üstünden konmakta buna karşılık belediyelere ödenmesi tahsil olunan vergi üstünden yapılmaktadır. Bu nedenle belediyeler gerçek bütçelerini hiçbir zaman tam olarak bilemekte, çoğu zaman borçlanmakta veya gereken yatırımı yapmaktan kaçınmaktadır. Borçlanan belediyelerin Merkeze bağlı fonlardan yararlanmalarıda yine hükümetin siyasal tercihinine bağımlıdır. Daha sonra çıkarılan Ana kent Belediye Yasasında, Anakent belediyelerine ek paylar ayrılmış, ayrıca bu payların aktarımı, doğrudan Maliye Bakanlığı tarafından üstlenilmiştir. (Diğer belediyelere iller Bankası kanalı ile aktarım yapılmaktadır.)

Bu yasal düzenlemeler sonunda Belediyeler, özellikle de nüfusun büyük bir çoğunluğunun yoğunlaştığı büyük kent yönetimleri (Anakent Belediyeleri) kendi özgelir kaynaklarından ziyade merkezden gelen gelirlere dayanmışlar. Bu da onları daha çok merkeze yönetime bağımlı duruma sokmuştur. Sonuç olarak Belediyelerin gelişleri artmış ancak özerklik aleyhine bir değişim gerçekleşmiştir.

İkinci yasal değişiklik olarak 1984'deki ANAP hükümeti tarafından çıkarılan 3030 sayılı Anakent Belediye Yasası ve Belediyelere İmar Planı yapma ve Onama yetkisi veren yasaları ele alalım. Bu yasaları 1980 sonrasında yerel yönetimlere ilişkin yapılan en önemli değişiklik olarak görmek gerekir. Zira nüfusun yaklaşık yüzde 50 sine yakın bir bölümünün büyük kentlerde yaşadığı düşünülürse bu yasanın anlamı daha açık ortaya çıkar. Bunu daha iyi anlamak için bu yasanın içeriğine ve Anakent Belediyelerinin yapısına ve iç işleyişine bir gözatmak gerekir.

1984 yılında çıkarılan 2972 sayılı seçim yasası, 195 sayılı kanun hükmünde kararname ve 3030 sayılı yasalar ve bunlara bağlı olarak yapılan uygulamalarla 1982 Anayasasında öngörülen "büyük şehirler için özel yönetim biçimleri oluşturulabilir." hükmü somut bir yapılanmaya dönüşmüştür.

Yeni düzenleme ile belediyelere verilen görev ve yetkilerin sınırlı bir kesimi ilçe belediyelerine bırakılmış, buna karşılık önemli karar ve uygulamalar büyük şehir (Anakent) düzeyinde merkezileştirilmiştir. İlçe belediyeleri idari ve mali konularda büyük ölçüde büyük şehir Belediyesine bağımlıdır.

Getirilen yasal düzenleme ile büyük şehir yönetimi, büyükşehir Belediye Başkanı (başkan), büyükşehir Belediye Meclisi (Meclis), Büyükşehir Belediye Encümeni (Encümen) ve Büyükşehir Belediye Teşkilatı (Belediye)'den oluşmaktadır.

3030 sayılı yasa uyarınca Başkan hem yürütmenin (encümen ve belediye) hem de karar alma organı olan Meclis'in başkanıdır.

Başkana verilen yetkiler incelendiğinde Meclis'in kararalma organı olmasının sadece sözde kaldığı görülür.

3030 Sayılı yasanın 14.maddesine göre "ilçe belediyelerinden ve meclislerden gelen bütün kararlar belediye başkanına sunulur, Başkan bu kararları onaylar yada reddeder; meclis kendi kararında ancak 2/3 çoğunlukla ısrar eder".

Yasa, aynı zamanda belediye başkanına re'sen planlama yapma yetkisi vermektedir. Bu maddeye göre başkan, dışarda yaptırdığı

bir planı, meclise gönderdiğinde meclis bunu reddedip, başkan ikinci kez ısrar ettiğinde yine 2/3 oy çoğunluğuna gerek vardır. Görüldüğü gibi meclis çoğunluğuna karşın başkan istediği bütün kararları alabilir.

Meclis'in yetkisini kısıtlayan birbaşka hükümde, Encümen'in tamamen atanmış belediye çalışanlarından oluşmasıdır. Encümende Meclis'in temsilcisi yoktur ve Meclis yürütmenin tamamen dışındadır. Meclis ile yürütme arasındaki ilişkiyi yine Başkan sağlamaktadır.

Başkan'dan sonra, onun adına da olsa en yetkili kişi konumunda olan Genel Sekreter atanmış bir bürokrattır.

Başkan tek Başına Meclis'e karşı sorumludur. Büyük kentsel yatırımlar sözkonusu olduğunda, bu kararların oluşumu, hazırlanması ve Meclis'e sunulması, Meclis kararından sonra uygulanması gibi konularda Başkan'a büyük yetkiler verilmiştir. Bu durumda "Başkan-Encümen Genel Sekreterlik" en önemli kararları üretme ve uygulama konusunda çok yetkin bir konuma gelmiştir. Bu durumda seçilmişlerden oluşan meclis'in son derece önemsizleştiği buna karşılık Başkan'ın ise büyük yetkilerle öne çıktığı anti-demokratik bir kurum sergilemektedir. Ana-kent Belediye yönetimleri. Başkan'ın seçilmiş olması bu gerçeği asla değiştirmez.

Başkan'ın sahip olduğu yetkiler ve bu anti-demokratik yapı, belediyelere verilen İmarzPlanı yapma ve Onama Yasası ve yine yeni uygulamanın ihale sistemi ile birlikte ele alınınca çok büyük anlam kazanmaktadır. Ö.Başkan sahip olduğu yetkilere dayanarak isteği gibi İmar Planı yapmakta veya bunları değiştirmektedir. Ayrıca, İstanbul'da bir yönetmelikle, belediye başkanına meclis'den gelen kararları tadilen onaylama, yani onaylarken değiştirme yetkisi de verilmiştir. Burada tadilen onaylama oranı belli değildir. Örneği, meclisin 5 kat İmar Planı verdiği bir alanda başkan bunu 7-10 kata çıkarabiliyor ya da 1-3 kata indirebiliyor.

Başkan, sahip olduğu yetkiler gereği, Belediye hizmetlerinin üretilmesinde ihale yoluyla yetkili kılınacak kuruluşlarla direk ilişki içindedir. Özellikle büyük çaptaki ihaleler sözkonusu olduğunda bunun

ne kadar önemli olduğu açıktır. Bu ihalelerle ilgilenen veya çeşitli biçimlerde belediyenin şehir düzeyinde yaptığı imar, iskan düzenlemelerinden çıkarı olan gruplar, başkanla kurdukları direk ilişki sayesinde, büyük şehir düzeyinde plan ve yatırım yapma kararları sürecine, kendi çıkarları doğrultusunda etkide bulunabilmektedirler. Buda büyük çaptaki yolsuzlukların ve yağmalamaların kaynağını oluşturmaktadır. Bu konuda, bizzat İstanbul Anakent Belediye Başkanı B.Dalan hakkında mahkemecesaptanmış çeşitli suç duyurusu bulunmaktadır. Bunun yanısıra çeşitli belediyelerde bir sıra yolsuzluk, usulsüzlük söylentileri sık sık basında yer alıyor. (Bak.sosyal Demokrat dergisi sayı 8-1988)

Belediyelerde merkezi yönetimden devralanan bu yetkileri denetleyecek demokratik bir yapının oluşturulmaması, bunun yanısıra mevcut Anayasa çerçevesinde demokratik basına ve kitle örgütlenmesine getirilen kısıtlamalar ve baskılar bu usulsüzlüklerin ve yağmalamanın önüne geçilmesinin ve kent halkının yerel yönetimleri üzerine etkide bulunarak halka hizmet veren, kenti geliştiren bir politika izlenmesinin sağlanması önünde duran en önemli engeli teşkil etmektedir.

Görüldüğü gibi bugün genel yönetimlere ilişkin en önemli sorun hala demokratikleşme ve özerkliğin sağlanması olarak ortada duruyor. (Özellikle de büyük şehirlerde uygulanan Anakent Belediye modelinde) üstelik getirilen uygulama ile bu sorunun çözümü eskisinden de acil bir hal almış durumda, Bu uygulama sürüp giderse, Büyük kentlerimiz (özellikle de İstanbul'un) tarihsel ,turistik zenginliklerinde, alt yapı sisteminde geri dönülmez, onarılmaz tahribatların yapılacağı açıktır. Nitekim boğazların betonlaşması sonucunu getiren uygulama buna en çarpıcı örnektir.

Bu konuya ilişkin, dikkat çekmemiz gereken bir nokta da Belediyelere ilişkin getirilen seçim sistemi değişiklikleri ve şehir ilçe sınırlarıyla oynama gibi uygulamalardır. Bunlarla bu mevcut anti-demokratik yapı kalıcılaştırılmak istenmektedir. (sürekli ANAP'lı adayların kazanması kolaylaştırılacak.)

Getirilen yerel seçim yasası değişikliği 30 haziran 1987 tarih ve 3394 sayılı kanunun 3 4.maddesinde şöyle yer alıyor.

Madde 4- Belediye hudutları içinde birden fazla ilçe bulunan büyük şehirlerde, büyük şehir belediye başkanı, büyükşehir ilçe belediye başkanları seçimi için büyükşehir belediye hudutları içi bir seçim çevresidir.

Büyükşehir belediye hudutları içinde kalan ilçelerin belediye meclisi üyeleri seçimlerinde, her ilçe bir seçim çevresidir.

Büyükşehir belediyesinde yapılan belediye başkanlığı seçimlerinde büyükşehir belediye başkan adayları ile büyükşehir ilçe belediye başkan adayları, yukardaki fıkra da gösterilen esaslara göre düzenlenecek müsterek oy pusulasında birlikte gösterilir ve birlikte seçilmiş olurlar."

Yeni yapılan düzenlemeye daha açık bir ifade ile açarsak Büyük şehir, Belediye başkanı ve büyükşehir kapsamındaki ilçelerin başkanları için seçim çevresi Büyükşehir belediye hudutlarıdır. Yani buna göre büyükşehir çapında seçimleri kazanan bir parti, ilçe belediyelerinin başkanlarını da kazanmış olacak. Oysa eskiden ilçe başkanlığı için seçim çevresi o ilçe hudutları ile sınırlı idi. Böylece birkaç ilçede kazandığı halde Büyükşehir düzeyinde kazanamayan adaylara ilçe başkanlığı yolu kapanacak. (Daha önceki yasaya göre Büyükşehir ilçe hudutları içinde kazanan bir aday ilçe başkanlığını alıyordu). Bu tamamen partizanca çıkarlar gözetilerek yapılmış anti-demokratik değişikliktir.

Mevcut hükümet, en son referandum sonuçlarının da değerlendirerek kendi partisinin kazanacağını tahmin ettiği illeri Büyükşehir tapsamına almakta bunu yapmak içinde bu illeride ilçeler oluşturmaktadır. Bir yerleşim yerini il veya ilçe yaparken hangi ölçütleri kullandıkları ise pek açık değil (sanırım sadece belli orandaki bir nüfus gözönüne alınmakta)

Ayrıca bu yerel birimlerin sayısının artırılması ile, kamu

hizmetlerinin niteliğinin iyileştirilmesi ve halkın gönencinin yükselmesi gibi sonuçların alınacağı şüphelidir.

Bu araştırmaya değer bir konu olsa gerek. Bilgisayar teknolojisinin son derece geliştiği çağımızda küçük küçük yerel yönetim birimleri yaratmanın ne gibi bir faydası olabilir? Bürokratik engeller daha da ağırlaşmaz mı? Bunlara yanıt verilmesi gerekiyor. Örneğin gelişmiş ülkelerden Japonya'da 1953'de 10 binden fazla olan belediye sayısı, yerel özerklik çığneden, özendirici yöntemlerle 1985 de 3.200'e indirmişler. İskandinav ülkelerinde ve Federal Almanya'da da benzeri düzenlemeler yapılmış (Bakanız Cumhuriyet gazetesi 5 Mayıs 88) Prof.Dr. Ruşen Keleş)

Yerel yönetimlere ilişkin en önemli sorunun demokratikleşme ve özerkliğin sağlanması olduğunu belirttik. Ancak bu tek sorun değildir: hadece acil ve "olmazsa olmaz" adımıdır.

Özerkliğine ve demokratik bir yapıya kavuşan belediyeler, kent yaşamının çağdaş bir düzeye kavuşturmak için yine çağın sunduğu tüm olanaklardan yararlanmak zorundadır. Yerel yönetimler, herşeyden önce, çağdaş teknoloji ve bilimle donanmış "uzman" bir kadroya dayanmak zorundadır. Gelişmiş ülke yerel yönetimlerinde, özellikle kent planlaması, çevre mühendisliği gibi özel ihtisas gerektiren konularda bilgi sahibi olan ve uzmanlıklarına dayanarak karar alma sürecinde önemli konumları olan "teknokratlar" "etkin ve akılcı" bir bürokratik yapının gerekli bir özelliği olarak ortaya çıkmışlardır.

Bu özel uzmanlık konularında, belirginleşmiş kadroların, basit bürokratik rutinleri işletmekten öte, yeni inisiyatifler yaratarak politikalar ürettiğini yapıyor Dunleavy. (Bilim-Sanat Derisi Ekim-Kasım 1988- Sayı 21)

Bugün büyük belediyeler bile, artan kaynak ve yetkilerini, yaratıcı bir biçimde kullanacak planlama ekiplerinden yoksundur. Bu da kaynakların çarçur edilmesini, yanlış yatırımlar yapılmasının nedenlerinden biridir. (Örneğin. B.Dalan'a büyük ün kazandıran Haliç'in temizlenmesi ile ortaya çıkan arazi, halkın kullanmasını getirecek hiçbir yaratıcı düşün-

ce ve plan ortaya konulmadığı için sonunda 5 yıldızlı oteller yapmak için birtakım kişilere ve şirketlere sunulmuştur. Tabii bunu sadece plansızlığa bağlamıyoruz, bu uygulama izlenen politikanın doğal bir sonucudur. Ancak şu da açıktır ki, uzman bir katromun eşliğinde, kent halkının yararına, bu alanların en iyi nasıl değerlendirileceği önceden planlansaydı, buna kent halkıda sahip çıkar, herhangi bir plan değişikliğine de karşı çıkardı. Bugün bu arazinin birtakım çevrelerin çıkarına sunulmasını, kent halkının ilgisizlikle karşılamaasının nedeni, ilişkin kendinin zaten bu araziyle, önceden bir çıkar ilişkisinin kurulmamasıdır, çevre temizliği dışında bir talep yükseltecek hiçbir girişim olmamıştır belediye tarafından.

Belediye teşkilatlarının uzman bir kadroya dayanması konusunda, çeşitli alternatif öneriler sunulmakta bunlartartışılmaktadır. İlişikte (tam konuyla ilgili olmasada) bazı dergilerde çıkan önerilerin fotokopisini sunuyoruz. Örneğin planlama konusundaki getirilen öneri ilginçtir. Yine Üniversiteler ve çeşitli bilimsel enstitüler ve kuruluşlarla belediyeler arasında nasıl bir ilişki kurulması" gerektiği üzerinde tartışmalar vardır. Bu konuda yine, mevcut planlamaların özel kuruluşlara yaptırılmasının doğurduğu sakıncalar üzerinde tartışmalar vardır. Ancak henüz net alternatif olacak öneriler üretilmemiştir. (veya bizim elimize geçmedi.)

Öneriler daha çok, konut sorunu ulaşım sorunu, bazı alt yapı tesislerine ilişkin olmaktadır. (Bu alanda sosyal demokrat Dergisinden bir fotokopi gönderiyoruz).

s Yerel yönetimlere ilişkin bir diğer önemli sorunda, direk yerel yönetimlere ilişkin olmasada onundirek olarak etkileyecek olması bakımından birlikte ele alınması gereken, kent yaşayanlarının örgütlenmesi ve örgütleri aracılığıyla kent yönetimini etkileyip, yönlendiribilmesi sorunudur. 1973'lerden sonra başlayan "katılımcılık" fikrinin bu anlamda bir başlangıçtı, ancak tam olarak tanımlanamamış,

bu nedenle somut bir içerik kazanmamıştır. Bu konuda bazı sosyal demokratların arayışları mevcut (Bak.Sosyal Demokrat say.7.s.23-Murat Karayalçın) Ancak kitle örgütleri ile belediyeler arasında nasıl bir iletişim etkileşim olması gerektiği bu kanalla kent halkının yönetime katılmasının nasıl sağlanacağı belirtilmiyor. (Sadece soruna parmak basılmış).

Belediyelerin işlevi konusunda da çağdaş bir bakış açısına sahip olmadığımız, bu konudaki ayrı bir sorun olarak ele alınmalıdır. Yerel yönetimlerin işlevini hala, konut yapımı, bayındırlık işleri, alt yapı ulaşım, çöp toplama çevre temizliği hizmetleri olarak göremeyiz. Özellikle kentleşmenin toplumsal ve kültürel yönlerini de görmek zorundayız. Yerel yönetimler sağlık, eğitim, sanat kültür etkinliklerindede aktif rol üstlenmelidir. Ülkemizde yerel yönetimlerin bu konudaki çalışmaları oldukça sınırlıdır. Bu konuda gelişmiş ülkelerdeki uygulamalar araştırılabilir. (Fransadan gelen raporlarda bu konuya değiniliyor.) Bugün büyük metropollerde sadece halkın fiziksel ve kültürel ihtiyaçları karşılanmıyor. Ayrıca kentleşmenin yarattığı ruhsal gerginliklerin ısrar es'in azaltılması içinde kafa yoruluyor. Belediyeler bunun içinde önlemler alıyor. Örneğin yasakları azaltıyor, kent halkına daha özgür bir ortam sağlıyor, bunun içinde bir bedel ödüyor. (Örneğin Paris'te çimlerde oturmak, güneşlenmek serbest, buna karşılık belediye servisleri her gece buraları temizleyip tekrar halkın hizmetine sunuyor.)

Yerel yönetimlerin işlevleri konusundaki tartışma ve alternatifler yaratma halkın taleplerini yükseltecek, kitle örgütlerinin de bu konuda faaliyet alanını genişletecektir. Kent halkının talibinin genişletilmesi de ayrı bir sorun olarak gündemdedir.

Yerel yönetimlerin süregiden yapısı, gelen, giden yöneticilerin sistimlere yolsuzlukları halkı yerel yönetimlere olan ilgisini azaltmış, beklentilerini sınırlandırmıştır. Oysaki yerel yönetimle halkın yaşamı ile direk ilişkide olan yönetimlerdir. Sonucun böyle olması saydığımız tüm bu sorunların içiçe geçmiş bir bütün olarak birbirini

etkilemesi ve giderek kronik hale gelmesindendir.

Yerel yönetimlere ilişkin sıraladığımız busorunlara ilişkin alternatifler uzman kurum ve kuruluşların çalışmalarını temel alınarak üretilebilecektir. Bunuda ayrıca gözönündetutmak gerekir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

Fransızlar
örnekler

YEREL YÖNETİM VE YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİ ÜZERİNE... (1)

Yerel yönetim Alanı; Politik, Sendikal, Demokratik, Sosyal, kültürel, ideolojik, Ekolojik, moral savaşımın dolaysız alanıdır. Eskiyle Yeninin, Tarihîsel olarak İleri Olanla geri Olanın, insancıl olanın ve insancıl olmayanın sürekli kapıştığı alan.

A - Hiç bir üretim ünitesi yerel yönetim dışı değildir. Üretkenlerin, üretim araçları üzerinde eylem gösterdiği Sosyal görev ve ilişkilerinden en önemlisini yasaya geçirdiği alan, birim, yerel yönetimin sınırları içerisinde dir.

Tüm Ekonomik değerlerin yaratıldığı Bir Alanın yönetimi, bu süreçle ilişkin, tavırsız kalamaz. Yansızlık, Tarafsızlık'ta bir tür biçimdir. Tavrî politik olmak zorundadır. Ya üretim araçları üzerinde Özel mülkiyeti olan toplumsal kategoriden yada, onun sömürü sürecini kolaylaştıran bir tür olmaktadır. Yada üretkenler, Tüm Ekonomik değerleri yarattığı halde üretim araçları üzerinde hiçbir söz hakkı olmayan toplumsal kategorilerden yada onların sömürüyü yok etme yada sınırlama savaşımını destekleyici bir tür olmaktadır. "Tavırsızlık" yada "tarafsızlık", birinci türden bir türdür yani sömürü sürecini kolaylaştıran bir tür.

B - Yerel Yönetim Alanı; Tüketim Alanıdır. Tüm değerleri yaratan sınıflar katmanların ürettikleri değerlerin tüketimi alanı. Bu Alanda üreticiye ücret olarak verilen ve yarattığı değerin Gök az bir kumaşa denk düşen değeri geri Alınması alanı, yani sömürünün devam ettirilmesi - biçim değiştirerek - Alanıdır.

Yerel Yönetim burada da bulunmaz. Bu ya üretici katmanların ürettiği değerlerden, ürünlerden gereksinimleri kadar daha ucuza yararlanmalarından yana, yada Tüketimi, dağıtımını örgütleyen güçlerin çıkarma olacaktır.

Yerel Yönetim, Tüketim mallarının fiyat sepmasına, Tüketimi, dağıtımını örgütleyenlerin kar oranına, aracı sayısının azaltılmasına, yada Temel tüketim mallarının üretimini örgütleyerek, dağıtımını örgütleyerek üretenden yana bir köybilir koymalıdır.

Buda Özgün Sömürüyü Sınırlama kavgasının kendisidir.

C. Yerel Yönetimler Fiziksel ve Entelektüel bir gücün yeniden üretildiği alandır.

Eğitim, Mesleki Eğitim, Sağlık, konut, ulaşım, Çevre yaşam düzeyi, tatil, dinlenme, kültürel gelişme, girişkenliğin ve yaratıcılığın kişisel ve toplumsal düzeyde gelişebilmesi, Fiziki gelişme konuları yerel yönetimin doğaysız müdahale alanıdır. Yani Politik tavır belirleme ve belirlenen Politik tavır doğrultusunda Eylem gösterme alanıdır.

Tüm bu alanlar kapitalist toplumda Sömürünün devamı alanıdır ve bu "kısaca vadede Çor Sömürmek", yada Sömürü oranını en üst

düzeye yükseltmek, politikası Türkiye burjuvazisinin hakim sınıfların yaratmak istedikleri ve uzun vadede gereksinim duyacakları Modern işçi sınıfının yaratılmasının Örnekteki Engellerden biridir.

Bir prefekt kendisini dayatan (Politiksel ve teknolojik gelişmelerin, üretimin modernleşmesinin neticesinde) Modern işçi sınıfını yaratmak zorun-

D- Yerel yönetimler tüm toplumsal kategorilerden İnsanlar mozaiğidir ve sadece Ekonomik değerlerin değil , kültürel, Ahlaksel , insani değerlerinde yaratıldığı Alandır. Yerel yönetim ise Burada da türiüz kalamaz. kendi sınırları içinde Bu değerlerin yaratılması, geliştirilmesi, sürdürülmesi süreci de^{yaratılan değerlerin geliştirilmesi} Niteliğine, kalitesine, İcerisine göre tavır belirlemek durumundadır. İllici, Yönetiminsanal Nasilite

İnsanıl, Barışçı, Dayanışmacı İlerici ve devrimci Niteliğe Sahip Olan değerlerin yaratılması ve yaşam biçimi. ve düşünmesini kolaylaştırıcı önlemler alabileceği gibi tersini de yapabilir. Bir Anbunda yerel yönetim ideolojik savaşının tüm düzeylerinin doküsyöz alanıdır.

E.) Yerel Yönetim toplumsal, Sosyal Örgütlenmelerin tüm biçim ve düzeylerinin yaşamı gestirdiği Alandır. Tüm toplumsal kategorilerden çıkar gruplarının kendilerini korumak için, çıkarlarını korumak için Örgütlenmişleri Alan. Politik, Sendikal, Demokratik Örgütlenmelerin ilk alanı, temel alanıdır. Bu Nedenle de yerel yönetimler yaptıkları Politik tercihe göre, Toplumsal, Sosyal Örgütlenmeyi - Örgütlenin amaçlarına bağlı olarak - kolaylaştırabilir yada zorlaştırabilir.

Tarihsel deneyim uzun Gök Ağık gösteriyor ki hangi bölgede yerel yönetim işçi sınıfından, halktan, üretenden, Barışçı, İnsanıl ve Dayanışmacı Olandan yana tavır koymuşsa Orada, Bapta İşçi Sınıfı Olmak üzere tüm halkın Politik, Sendikal, Demokratik Bilinç, Örgütlenme, hareketlilik ve dayanışma düzeyi diğer bölgelere göre daha üst düzeydedir. Bu Fransa, İtalya, Portekiz, Yunanistan deneyimlerinden gözlenebilir.

F.) Yerel Yönetim Tebesinden, Yapısına, Evreleşimine kadar Üretim Süreci ve toplumsal yapıdaki Yeri ve Olursa Olun Tüm kategorilerin karmaşık ilişkiler içinde beraber oldukları Alandır. Yerel Yönetim bu toplumsal kategoriler arasındaki uyum ve uzlaşmayı (Tabii uzlaşmaz Gelişki içinde olmayanları kastediyorum)

Ortak projeler çerçevesinde, beraberce çalışmayı
 ailem ve güç birliğini kolaylaştırıcı, geliştirici tavır
 koymak, Toplumsal potansiyellere ortak projeler de-
 nirtusunda hareketlilik kazandırmak göreviyle
 karşı karşıyadır. Yada-politik tercihe göre- Böy-
 lesi bir eğitimi destekleyici, ve toplumsal kategori-
 leri Bencil ve kısa vadeli çıkarlara doğrultu-
 lunda parçalayıcı rol oynar ve tavır koyar.

G) Yerel yönetimler; demokrasinin, yönetime katılı-
 mın denetimin giderek öz-yönetim. Eğitiminin,
 geleceğin sorumlu, bilinçli yurttaşlarının deneyim
 içinde (yaparak - yaşayarak) eğitildiği bir
 sosyal eğitim Alanıdır. Yerel yönetim yönetici-
 lerinin tavır buradada şu yada bu doğrul-
 tuda kendisini göstermek zorundadır.

Bu tavır geleceğin öz-yöneticilerinin,
 sorumlu, bilinçli Barışçı, demokrat, hümanist insanın
 yaratılmasına katkı doğrultusunda yada
 aksi doğrultuda Olacaktır.

Yerel yönetim politik buir belirlemeli ve belirlediği politik buir doğrultusunda hareket etmeli, Eylem koymalıdır.

Bunu söylerken bir yerel yönetime kendi misyonu olmayan "Sömürüyü ve sınıfları ortadan kaldırma" misyonunun yüklemiyoruz. Aya yerel yönetimin uyguladığı politika bu misyonun sahiplerinin ve onların politik formasyonunun görevini daha kolaylaştırıcı bir ortam yaratabileceği gibi daha da zorlaştırıcı bir ortam yaratabilir.

Yerel yönetimin belirleyeceği ~~politika~~ yerel yönetime seçilmiş olanların bağlı olduğu politik partilerin ulusal ve uluslararası politikasının yerel indirgenmiş, ~~yasa~~ ~~ana eksenidir.~~ ~~dir.~~ Bu Nedenle bu politika genel politikanın ilkeleri çerçevesinde olmak onu yerel den hareketle, deneyim birikimle zenginleştirerek durumundadır.

Yerel yönetim politikasını belirlerken partinin genel politikasından, programından hareketle somutlaştırmak onun somut yerel koşullarda nasıl uygulanabileceğine yada nasıl uygulanmaya malola bileceğine çabaya yoğunlaştırmak gerekiyor.

Örne Fransa deneyiminden bazı dersler çıkaracak : tüm toplumsal ~~aktör~~ ~~salınlı~~ ~~Altüst~~ olan dönemlerinde, tüm işçi hareketlerinin iki yönlü ~~talepleri~~ istemleri olduğunu görürüz birincisi : Merkezi iktidara yönelik istemler, onu hedef alan istemler olmuştur. 1789, 1848, 1871, Dördüncü yıl ve günümüzde de bu böyledir

İkinci istemler daha çok yereli hedef alan, yerel yönetime yönelik istemlerdir.

Bu istemler Merkezi Otoriteye (İktidara karşı) yerel daha çok Ekonomik kaynak, daha çok politik özerklik, daha çok katılım, denetim, doğrultusunda gelişmiş ve bugün daha çok özerklik ve Ademi-Merkezi yetkilik (decentralization) biçiminde ön plana çıkmıştır.

Bu şu Anlama gelebilir. halk, İnsanlar somut olanı, kendi günlük yaşantılarını etire dolaysız ilgilendiren yönetimlere karşı daha duyarlı, daha kolay harekete geçebilecek durumdadır. Merkezi İktidar onların bilinçlerinde Somut olabilir, göreceli olarak daha Soyut olabilir. ama yerel yönetim onun günlük olarak karşılaştığı Alandır.

Bizde yönetici Sınıflar yerel yönetimin görev ve işlevini kavutlu olarak basite indirgemişler ve yerel yönetimleri su, kanallisation v.b gibi somut ve yerel yönetimin de görevlerinden olan bazılarıyla sınırlı tutmuşlardır. Onun Örgütleyici, Eğitimci politik misyonunu gözlemişler ve bunda da basarı kazanmışlardır.

YEREL YÖNETİM AYGITI HER DÜZEYDE GÜÇLÜ BİR SİLAHTIR. POLİTİK, İDEOLOJİK, ÖRGÜTSEL BİR SİLAH. TABİİKİ SİLAHI ELİNDE TUTANIN NİTELİĞİ SİLAHIN HEDEFİNİ BELİRLER.

YEREL YÖNETİMİN MÜDAHALE ALANLARI VE BELİRLENECEK POLİTİKANIN SAPTANMASINDA DİKKATE ALINACAK KONULAR - NOKTALAR.

- Üretim Birimlerine yönelik.
- A) Ekonomik gelişmeyi sağlayacak bir politika dır. Yerel yönetim oluşturacağı bir Ekonomi Servisi yada komisyonuyla:
- Yerel yönetim sınırları içindeki tüm olanakları araştırarak (hammadde, ulosım, işgücü, teknik bilgi, Arsa, Artıkların yokedilmesi v.b) yörenin kalkınması için Merkezi İktidara işyeri Açılmasın önerilerini götürebilir. Projelerini geliştirebilir. Sanayileşme doğrultusunda Gaba harcar.
- Belediye sınırları içindeki halkı özellikle işsiz, mesleksiz gençleri (Projelere Mesleki eğitimde tabii Olmalıdır) bu projeler doğrultusunda seferber edebilir ve kendi istemini böylece yuğınlarına maledebilir Onlara bu istemler doğrultusunda Merkezi İktidarla, işveren sendikalarıyla karşı karşıya getirebilir. Ulusal planda Partinin Politika siyla tanıştırır.
- Yerel yönetim Mevcut işyerlerinin Modernleşmesi, Oralarda yaşam koşullarının, Sağlık koşullarının iyileşmesi doğrultusunda Gaba harcamaya bilir, harcamalıdır. Varsa işyerindeki Sendikalar Örgütlerle ilişkilerini geliştirerek, yoksa o işyerlerinde Örgütlenme gereksinimini duyurarak hissettirerek bu savaşıma katkıda bulunabilir. Örgütlenmeye yardımcı işler görür. İşyerinde çalışanların savaşımını maddi ve moral olarak destekleyebilir, desteklenmelidir. Mesleki eğitim konusunda tavır geliştirebilir, girişimde bulunabilir.

Bu konularda halkı duyarlı kılabilir. Harekete geçirebilir.

- Yerel yönetim şu yada bu "Nedenle" kapatılan işyerlerinin kapanmasına, bölgenin sanayisiyle ilgili meselelere karşı doğrudan işyerlerinde, üretim birimlerinden çalışanları, o üretim biriminin yan işlerini gören ve oya bağlı olan işyerlerinde çalışanları, halkı, Esnafı (çünkü esnafın tüketicisi yarı kapanacak olan fabrikadaki işçiler ve Aileleridir.) duyarlı kılabilir. Onların hareketlilik düzeyini yükseltebilir ve onları merkezi iktidarda, işverenler sendikasıyla karşı karşıya getirerek asıl sorumluların iyi Anlaşılması Asıl hedefin (Politik İktidar hedefi) daha iyi Anlaşılmasını ve yığınlara Malolmesini sağlayabilir.

Acaba bir hukuksal servis servisi servisi yada komisyonla tüm hukuksal işlemlerini yürütürken mağdurların savunmasında üstlenebilir.

B- Tüketime yönelik Politik tavır:

Tüketim ürünlerinin fiyat sapmalarına müdahale yolları ortaya çıkar. Fiyatları (Aşırı) teşhir edebilir, Aracı sayısını Azaltabilir yada direkt üretimi seçebilir. Belli Tüketim Maddelerinin, direkt olarak üreticiden alarak dağıtımını sağlayabilir. Düzenli tüketim ürünleri satış üniteleri yaratabilir. Özellikle tarım ürünlerinde ve kooperatif ürünlerinde bölgeler arası işbirliğini üretim-tüketim zinciri çerçevesinde geliştirebilir. B.İ. - köylü Diyalogunun gelişmesine yardımcı olabilir. Demokratik kooperatifleme doğrultusunda Eylem gösterebilir. Tüketicilerin örgütlen-

nesi dogrultusunda girisinde bulunabilir. (8) (3)

C-) Fiziksel ve Entellektuel olarak is gücünün yeniden üretimi, Toplumun gelismek, kendini yenilemesi konusunda: (SAĞLIK, EĞİTİM, MESLEKİ EĞİTİM, KONUT, ULAŞIM - SEVRE YASAM DÜZEYİ - TATİL DİNLENCE - KÜLTÜREL GELİŞME FİZİKİ GELİŞME, SPOR V.B).

1) SAĞLIK KONUSUNDA: Olusturacagi bir ekiple:

- isyerlerinde saglikli calisma ortamının gelistiril-
mesi yada yaratilmasi dogrultusunda
öğlenler alır, girisinde bulunur. Bu
konuda isyeri sendikal örgütleriyle iliski-
sini gelistirir.
- Tüm Eğitim kurumlarında saglikli calisma
ortamının yaratilmasi, düzenli araliklarla
saglik kontrolünün yasama gecmesi
dogrultusunda eylem gösterir. Axi ve
belirti hastaliklarla itishin bilgilendirme
kampanyalari düzenleyebilir. Bu konuda
üniversitelileri, saglikçilari, Doktorlari
örgütleriyle iliskiler gercevesinde harekete
geçirebilir.
- Saglik kuruluslarının (hasthane, klinik vb)
modernlesmesi, yolsa kurulmasi dogrultu-
sunda girisinde bulunur. Merkezi ittidar-
dan saglik hizmetleri istemi etrafında
yada onlari modernlesmesi, yetkinles-
mesi dogrultusunda yigintilari harekete
geçirebilir.
- Kendisi saglik tesisleri kurar ve yonet-
bilir. Böylece özel saglik hizmetleri,
kapitalist sistemde konus saglik hizmetleri
(Devlet Hast.. SSK hasthaneleri) İktisadiyatının

Kendi istettiği Sağlık hizmetlerinin kalite ve fiyat olarak karşılanmasını sağlar ve kamusal sektörünün halktan yana bir yönetimle çok etkili olabileceğini gösterir. ve kamu sektörüne karşı kampanyası Farklıya, Geriletmeye katkısı da bulunur.

- Yerlerinin, Sokakların, Mahallelerin, Park ve Eğlence yerlerinin, Evlerin düzenli - sağlıklı yaşam koşullarına uygunluğu açısından - kontrol eder gerekli önlemleri alır
- Tüketim maddelerinin kontrolünü sağlar
- Kendi yönetim sınırları içinde her vatandaşın doğumdan - ölüme bir sağlık kartının olması doğrultusunda girişimde bulunur bunun gerçekleştirilmesi doğrultusunda Eylem gösterir.
- Belediyelerarası, bölgelerarası büyük sağlık komplekslerinin oluşumu doğrultusunda eylem gösterir. v.b v.b

Tüm bu talepler, istekler doğrultusunda da bu isteklerin yaşama geçmesi için Ekonomik kaynak yaratılması, kadro yaratılması doğrultusunda çalışmalar hareketle geçirir Merkezi İhtidat ve onun yerel temsilcilerinin yönetimlerle yüz yüze gelmesine önayak olur.

2) EĞİTİM ve MESLEKİ EĞİTİM KONUSUNDA.

Rapor kısa bir zamanı görmek zorunda kaldığı işin duraya kadar basardım, yazmayı.

(İmza)

Demokrasi Mücadelesinde

Yerel Yönetimler

Yerel seçimler yaklaşırken, yerel yönetimler konusunun da gündeme getirilerek tartışılması, program ve politikaların belirlenmesi büyük önem taşıyor.

Herşeyden önce yerel yönetim organlarının sahip oldukları büyük potansiyelle demokratikleşme sürecinde oynayabilecekleri rolü görmeliyiz. Toplumsal yaşamda birçok temel soruna çözüm bulma gibi bir görevi olan yerel yönetim organları, halkla doğrudan ilişki içinde olan kurumlar olarak kamu yaşamının önemli odaklarını oluşturuyorlar. Yerel yönetimlerin temel özelliği, bunların halkın seçtiği organlar tarafından yönetilmeleri ve merkezi yönetime göre özerk bir yapıya sahip olmalarıdır. Yerel yönetimlerin bu özelliği, yerel düzeyde halkın kendi sorunları üzerine karar verebilmesine, bu organların çalışmalarını denetleyebilmesine ve çalışmalarına aktif olarak katılmasına olanak sağlayarak demokratik alışkanlıkların yerleşmesine, demokrasi bilincinin güçlenmesine yardımcı olur. Gerçekten demokratik bir işleyiş ve çağdaş yapıya sahip yerel yönetim birimleri demokrasi fikrinin semtlere mahallelere ulaşmasını, topluma kök salmasını getirecektir. Yerel düzeydeki bu demokrasi odakları, genel düzeyde demokrasinin temel taşlarını oluşturacaktır. Öte yandan güçlü yerel yönetimlerin birçok konuda merkezi yönetim üzerine zorlayıcı etkide bulunabileceği de unutulmamalıdır.

Ne yazık ki, ülkemizde yerel yönetimler üzerinde yeterince durulmayan konulardan biri olmuştur. Yerel yönetim birimleri temel özelliklerini yitirmişler, politik partiler bu organlara partizanca bir tutumla yanaşmışlardır. Sonuçta yerel yönetim organları halktan kopmuşlar, gerçek işlevlerini yerine getirmeyen, çoğunca da ne yaptıkları pek bilinmeyen kurumlar haline gelmişlerdir.

Geçmişte devrimci solun da yerel yönetimlerin önemini kavrayamamış olduğunu da belirtmek gerekir. Bir kaç örnek dışında devrimci sol yerel yönetimlere ilgisiz kalmış, bu konuda aktif bir çaba içine girmemiş, somut programlar geliştirememiştir. Halbuki devrimci sol halkla bağlanmak, halkın güvenini kazanmak zorundadır. Yerel yönetim organları ise halkla doğrudan ilişkili kurumlardır. Devrimci sol yerel yönetimlerde yer alarak birçok sorunun çözümü için kendi önerilerini getirerek, öteki politik güçlerle işbirliği yolları arayarak enerjik bir çalışma içine girebilir. Böylesi bir çalışma devrimci solu halka yaklaştıracak, farklı kesimlerle ve güçlerle ilişkilerini güçlendirecek ve geleceğin büyük görevleri için bir okul olacaktır. Bu nedenle, kanımızca devrimci sol yerel yönetimler konusuna ciddi olarak eğilmeli, bu birimlerin demokratikleşmesi, demokrasi mücadelesine yapabilecekleri katkıları artırma yolları üzerinde düşünmeli, bu konuda somut öneriler geliştirerek, öteki politik güçlerle tartışmalı, ortak taleplerin gerçekleşmesi için birlikte mücadele yolları aramalıdır.

Yerel yönetimler sorunu ülkemizde en az tartışılan konulardan biri dedik. Bu açıdan yerel seçimler yaklaşırken, henüz fazla sayıda olmasa da kamu yönetimi uzmanlarının, araştırmacıların yerel yönetimlere ilişkin çeşitli sorunları ele alan inceleme ve önerilerinin basında yer almaya başlamış olması olumlu bir gelişmedir. Bu bağlamda kamu yönetimi uzmanı Faruk Şengül'ün, öğretim

üyeleri Nihal Kara ve Sema Köksal'ın, Şehir Planlama Mimar ve Mühendisleri Odası adına Akın Atauz'un, İstanbul Mimarlar Odası Başkanı Yücel Gürsel'in, Cevat Geray^{Ruşen Keleş} ve Yigit Gülöksüz'ün, Bolu'da yapılan Taksim Toplantılarında Necdet Uğur ve diğerlerinin dile getirdikleri sorunlar ve önerilerin son derece yararlı olduğuna inanıyor ve tartışmaların genişlemesini umuyoruz. Buradan hareketle yerel yönetimler konusunda üzerinde birleşilen temel görüşler. ışığında solun işbirliği içine girebileceği somut istemleri ve kimi görüşlerimizi belirtmek istiyoruz. Ancak önce ülkemizdeki yerel yönetim birimlerinin yapısı üzerinde kısaca duralım.

Yerel yönetim organları deninde aklı ilk gelen belediyelerdir. Belediyeler kentlerde kamusal ihtiyaçları karşılamak, mal ve hizmetleri üretme gibi bir görev üstlenmiş olan kuruluşlardır. Belediye Başkanı ve belediye meclisi gibi seçimle işbaşına gelen iki temel yönetim organından oluşan bu kurumlar yapı bakımından merkezi yönetimden bağımsız, özerk kuruluşlardır. Ancak ülkemizde hiçbir dönemde yerel yönetimlerin tam anlamıyla özerk yapıya sahip olduğunu söylemek mümkün değildir.

Burada ülkemizde yerel yönetimlerin ortaya çıkış biçimi ile Batı Avrupa'da yerel yönetimlerin doğuşu arasındaki farkı da belirtmek yararlı olacaktır. Batı Avrupa'da daha 12. yüzyılda kent halkının kendi ihtiyaçlarını karşılamak, bunun için birlikte gelir kaynakları bulmak amacıyla oluşturdukları yönetim birimleri bugünkü belediye kavramının temelini oluşturmaktaydı. Elbette o dönemde kent yönetimlerinde tam bir demokratik işleyişten söz etmek olanaksızdı ama bu organların özerk bir yapı içinde gelişme gösterdikleri ve demokrasinin gelişmesine katkıda bulundukları da bir gerçektir. Türkiye'de ise yerel yönetim sistemi daha baştan merkezi yönetimin yerel düzeyde nüfuzunu ve denetimini artırma amacıyla ve 19. yüzyılın sonlarına doğru oluşturulmaya başlanıyor. Daha sonra

Cumhuriyet döneminde, 1930 yılında çıkarılan ilk Belediyeler Yasası da yerel yönetimler üzerinde merkezi yönetimin vesayetini kaldırmış değildir. Daha sonraları da belediyelerin görev alanları genişletilmekle beraber, bu kurumlar üzerinde merkezi yönetimin vesayeti hiçbir zaman kalkmamıştır. Böyle olunca da gerçekte halkın seçtiği bu organlar demokratik özellikleri de aşmış, sadece seçimle sınırlı kalmıştır.

Ancak 1970'li yıllara gelindiğinde, 1973 yerel seçimlerinde belediye yönetimlerinin büyük bir bölümünü CHP'nin kazanması sonucu eskiye oranla daha farklı bir tablonun ortaya çıktığını görüyoruz. Bu durumun belediyeleri kendi sorunlarını çözmek, zorlukları aşmak için kimi arayışlara girmeye zorladığını, belli belediyelerde/merkezi yönetime karşı halkın somut sorunlarına eğilme ile yeni belediyecilik anlayışlarının geliştirilmeye başlandığını söyleyebiliriz.

1980 sonrası yerel yönetimlere ilişkin gelişme, tüm demokratik kurumların yok edilmesine paralel olarak belediyelerin de merkezi yönetimi daha bağımlı hale getirilmeleri yönünde olmuştur. Bu 1982 Anayasasında yerel yönetimlere ilişkin 123 ve 127. maddelerde özerklik kavramına ters hükümlerde görülmektedir.

1984 yerel seçimlerine ise anti-demokratik koşullarda ve anti-demokratik hükümler taşıyan seçim yasasıyla gidildiği biliniyor. ANAP'ın büyük kent belediyelerinin çoğunu elde etmesiyle merkezi yönetimle yerel yönetimlerin aynı partinin elinde toplandığı bir durum ortaya çıktı. Ve bu koşullarda ANAP belediyelerin yetkilerini genişletme ve mali kaynaklarını artırma yoluna gitti. Özellikle belli çevrelere büyük çıkarlar sağlayacak olan imar planlama yetkisi de belediyelere devredilen yetkiler arasındaydı. Ne ki, geniş yetkilere sahip olan, mali kaynakları artırılmış ve hatta dış kaynaklardan da kredi alarak çalışmaya başlayan ANAP belediyelerinde yolsuzluk olayları birbirini izlemeye başlıyordu.

ANAP yerel yönetimlerin yetkilerinin genişletilmesini demok-

leşme olarak göstermektedir. Ancak demokratik bir seçim yasası ile oluşturulmayan, halkın katılımının, denetiminin, demokratik bir işleyişin olmadığı koşullarda, belediyelerinin sadece yetki alanlarını genişletilmesinin amacınının demokratikleşme değil, dar parti çıkarlarına hizmet olduğu açıktır. Nitekim ANAP'ın belediyecilik anlayışının özerk ve demokratik belediyeler değil, tersine merkezi yönetimin denetiminde belediyeler olduğu birçok girişiminde de kendini göstermiştir. ANAP'ın 82 Anayasasının yerel yönetimlere ilişkin maddelerine dayanarak çeşitli yasalarla yerel yönetimleri merkezi : yönetme daha sıkı bağlama yollarına başvurmaya çalıştığı bilinmektedir. Örneğin, Yerel Yönetim Yasası'nın boş bulunan belediye başkanlıklarına içişleri bakanı tarafından atama yapılmasına yetki veren hükmü hakkında Anayasa Mahkemesinde iptal davası varken, ANAP'ın aynı hükmü kanun hükmündeki kararname ile yasalastırmaya çalışması, herşey bir yana bir hukuk skandalı olarak nitelendirilmiştir. Öte yandan büyük kent belediye sınırları içinde ilçe belediyelerinden başka, bunlara benzer statüde yeni belediyeler kurulması yetkisinin bakanlar kuruluna verilmesi girişimi de yine tepki ile karşılanan bir tutum olmuştur. Öte yandan yine ANAP döneminde çıkarılan bir başka yasa ile (3030 sayılı Büyük Kent Belediyeleri Yönetim Yasası) demokratik yapıya ters olarak belediye başkanın yetkileri artırılırken belediye meclisinin yetkileri azaltılmıştır. Belediye meclisinin dışından atama ile göreve gelen belediye encümeni oluşturulması hükmü getirilmiştir.

Böyle bir yapı içinde ANAP'lı belediyelerin toplumsal yaşamda giderek yakıcılaşan sorunlara köklü çözümler getirmeleri, elbette beklenemezdi. Nitekim, ANAP'lı belediyelerin bir bölümü kısasürede ortaya çıkan yolsuzluk olayları ile uğraşırken, kimi belediyelerde plansızlık ve amaçsızlık, harcanan devasa kaynaklara karşın birçok sorunun çözümsüz kalmasına yol açtı. Gerçi kimi

belediyelerde dış kaynaklara dayanarak belli projeler gerçekleştirilmiştir ama, bunlar ihtiyaca yanıt vermekten uzak ya da birincil olarak çözülmesi gereken sorunlar arasında yer almayan konulardır.

Yerel yönetimlerin durumunu kısaca özetledikten sonra yerel yönetimlerin gerçek işlevlerini kazanabilmeleri ve demokratikleşme sürecinde etkin kurumlar haline gelebilmeleri için yapılması gereken köklü değişimler konusunda kimi temel ilkeleri belirtebiliriz.

Yerel yönetimlerin özelliği, bu birimlerin demokratik bir yapıya sahip olmaları, organlarının halk tarafından seçilmesi ve merkezi idareden bağımsız olmalarıdır. Yerel yönetimler bu özelliklerini yitirirse, yerel yönetim olmaktan çıkar, merkezi yönetimin parçaları haline gelmeye başlarlar. Bu nedenle, öncelikle yerel yönetimler özerk birimler olmalıdır. Yerel yönetimler üzerine merkezi idarenin vesayetini getiren yasalar ve hükümler kaldırılmalıdır. Bu bağlamda 1982 Anayasasının ilgili maddeleri de özerklik temelinde yeniden düzenlenmelidir.

İkincisi, Yerel yönetimlerin demokratik kurumlar olmalarıdır. Tek başına özerklik, yerel yönetimlerin demokratik olması demek değildir. Bunun için en başta yerel yönetim organlarının seçimi demokratik bir seçim yasasıyla yapılmalıdır ki, her parti ve güç eşit şartlarla seçime katılabilsinler, toplumun değişik kesimleri, farklı politik görüşler yerel yönetim organlarında temsil edilebilsinler yerel sorunların çözümü farklı görüş ve çıkarların uzlaşması temelinde çözülebilsin. Yerel yönetimler halkın doğrudan seçtiği, çalışmalarını denetleyebildiği ve geniş ölçüde katılabildiği organlar olmalıdır.

Yerel yönetimlerin kendi iç işleyişlerinin de demokratik bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Belediye başkanı ile belediye meclisi arasındaki yetki, sorumluluk paylaşımında, belediye meclisinin yetkileri artırılmalı, meclisin başkan üzerinde denetim

yetkisi olmalıdır. Bu bağlamda ilgili yasaların gözden geçirilmesi ve demokratik içerik kazandırılması gerekiyor.

Yerel yönetimlerin özerkliği ve demokratikliği, bu konuda köklü değişimler isteyen sol güçlerin birleştiği iki temel nokta olmakla birlikte henüz daha yeterince tartışılmamış, açıklığa kavuşturulmamış sorunlar da yok değildir. Örneğin özerkliğin ölçütü ne olmalıdır? Halkın seçtiği organlardan oluşan yerel birimlerin atama ile gelinen valilik ve kaymakamlık gibi merkezi yönetim sistemiyle birlikte varolduğu koşullarda bu iki kurum arasında işlev paylaşımı nasıl olacaktır? Bu konularda elbette değişik öneriler vardır ama, kanımızca burada tercih edilecek olan herhalde halkın seçtiği organların yetkilerinin olabildiğince artırılması ve yerel yönetimlerin her bakımdan güçlendirilmesi yönünde olmalıdır. Bu bağlamda iki sistem arasında ilişkileri düzenleyecek yeni bir mekanizmanın yaratılması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin yetkilerinin arttığı ve özerk, demokratik bir yapıya kavuştukları koşullarda il ve ilçelerde en üst düzey yöneticilerin seçimle gelen belediye başkanları olması da üzerinde düşünülecek öneriler arasındadır. Aynı şekilde yerel yönetimlerin

kırsal bölgelerde köy, ilçe, il meclisleri, kentsel bölgelerde semt, ilçe ve anakent belediyeleri şeklinde bir yapıya kavuşturulması önerisi, yerel demokrasinin gelişmesi açısından üzerinde durulması gereken bir öneridir. Semt düzeyinde seçimle oluşan yerel yönetim birimlerinin varlığı geniş halk kesimlerinin kendi sorunlarına sahip çıkmalarına ve harekete geçmelerine yardımcı olacak, demokratik ilke ve biçimleri geniş halk yığınlarına ulaştıracaktır. Buna bağlı olarak görev ve yetkileri son derece sınırlı olan muhtarlık sorunu da öne çıkmaktadır. Bilgisayar çağında acaba muhtarlıklara gerek var mıdır?

Yerel yönetimlerin çalışmalarına halkın katılımı ve bu organların halkla iletişimini sağlayacak mekanizmalar yaratılması da önemli bir konudur. Yerel yönetimler halkın katılımı ve halkla

bağlandıkları oranda güç kazanacaklardır. Halkla bağların kurulması için varolan çeşitli birimlerin işlevleri yeniden gözden geçirilebilir, yeni birimler kurulabilir. Ancak daha da önemlisi, yerel yönetimlerin öteki demokratik kuruluşlarla, örneğin sendikalar, kadın örgütleri, çevre sorunlarıyla ilgilenen örgütler ve gençlik örgütleriyle, meslek odalarıyla sürekli ve canlı bir ilişkide bulunmalarıdır. Hatta bu kuruluşların temsilcileri belediye meclisi toplantılarına sürekli katılabilmeli, çeşitli sorunlarda görüşleri alınmalıdır. Yerel yönetimlerin üniversite, bilimsel araştırma kurumlarıyla sıkı işbirliği, eğitimle ilgili çeşitli sorunlardan büyük projelerin gerçekleştirilmesine kadar bir çok konuda belediyelere yeni olanaklar açabilir.

Belediyelerin görevlerine gelince, bu konuda elbette temel ilke bu kurumların yetki alanlarının alabildiğince genişletilmesidir. Halka ucuz ulaşım sağlanmasından, yeni yerleşim alanları açılması, konut sorunun çözümü, çevre sorunları, kent yaşamının modernleştirilmesi, parklar, kreşler, spor alanları açılmasından, tüketim mallarının ucuza sağlanması için birlikler, kooperatifler kurulmasına kadar çok geniş bir alanda faaliyet gösterebilecek olan yerel yönetimler güçlü ve hareket olanağına sahip bir yapıyla bir çok sorunu çözüme kavuşturabilir. Öte yandan yerel yönetimler çağdaş kültür ve sanatı, bilimi halka ulaştırmada büyük rol üstlenebilirler. Öteki eğitim kurumlarıyla ve sanatsal örgütlerle işbirliği içinde halk kütüphaneleri açılmasıyla, film, tiyatro vb kültürel şenlikler düzenlenmesi, çeşitli alanlarda eğitim kursları açılmasıyla hem yerel yönetimler halkla bütünleşecek, hem de sanat, bilim ve kültür alanında yaratıcı ve üreticilerin, aydınların halkla buluşup kaynaşmasına olanak sağlayacaktır.

Görüldüğü gibi yerel yönetimlere ilişkin sorunlar, varolan karmaşık yapı da hesaba katıldığında oldukça geniş bir biçimde tartışılacak sorunlardır. Ancak özerk ve demokratik bir yapıya sahip yerel yönetimlerin kamu hizmetlerinin sağlanmasının yanı sıra demokratikleşme açısından büyük önem taşıdıkları açıktır. Bu nedenle sol güçlerin yerel yönetimler konusunda başlamış olan tartışmayı sürdürmelerinin ve demokratikleşme programı içinde yerel yönetimlerin oynayacağı role bağlı olarak çağdaş demokratik yerel yönetim anlayışını geliştirmelerinin büyük önemi vardır.

Değinmek istediğimiz bir başka nokta da yerel yönetimlerin görevlerinin, yapması ve yapabileceği işlerin henüz halk tarafından tam olarak bilinmediğidir. Eskiden beri merkezi yönetimin vesayeti altında tutulmuş ve partizanca kullanılmış olan belediyeler, çoğunca belli bir çıkar kesiminin elinde kalmış, kamu hizmetlerinden çok bu kesimlerin çıkarları ön plana çıkmıştır. Halk yerel yönetimlerin önemini anlamadığı için de bu kurumlara karşı ilgisiz kalmış, fazla birşey beklememiş, yerel yönetimleri ilgilendiren birçok konuda merkezi yönetim kademelerine başvurmuş, yerel yönetim seçimlerinde de aynı ilgisizlikle oy kullanmıştır. Bu nedenle yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesini amaçlanırken, bu organların önemi ve görevleri de geniş olarak halka anlatılmalıdır ki, halktan da katılım ve destek beklenebilsin.

Sol güçlerin yerel seçimler yaklaşırken yerel yönetimler ve bu organların demokratikleşme mücadelesindeki rolleri üzerinde tartışma ve ortak arayışlara girmelerinin olumlu bir adım olduğunu belirttik. Ancak bu yönde şimdiden birlikte atılabilecek adımlar da vardır. Yerel seçimlerde sol ^{kimi yerlerde, örneğin kimi çevre belediyelerde} ortak adaylar belirleyebilir, ^{diğer yerlerde} ya da bir başka demokrat adayın desteklenmesi konusunda işbirliği yapabilir. Devrimci sol bu yönde sürdüreceği aktif çalışmalarla yerel yönetimlere olaanıklı olan birimlerde kendi adaylarıyla, diğer yerlerde demokrat görüşlü adayların seçilmesi için çalışarak yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi yönünde adımların atılmasına katkıda bulunabilir.

YEREL YÖNETİM POLİTİKASI - ULUSAL POLİTİKA ETKİLEŞİMİ VE YEREL YÖNETİM POLİTİKASININ SAPTANMASI ÜZERİNE.

Yerel yönetime adaylık politik bir tavrıdır. Aday bir politik partinin, yada hareketin adayıdır. Bağımsız adaylara daha sonra değineceğiz -.

Tüm ciddi politik partiler, ülkeyi ilgilendiren tüm alanlarda (sosyal, ekonomik, politik, eğitim, bilim, kültür, çevre, dış politika v.b) bir politika sahibi olmak; ilgili alanlarda geleceğe yönelik projelerin sahibi olmak durumundadırlar. Projelerinin genel doğrultularını, yönlendirici ilkelerini saptamak durumundadırlar. Yerel yönetim bunların dışında olamayacağı gibi, ona ilişkin yönlendirici ilkelere diğerleri gibi gelişki içinde olmaz.

Tüm alanlarda olduğu gibi, yerel yönetim alanı da genel doğrultuların, yönlendirici ilkelerin saptanması, yeterli olmadığı gibi, politika da bunların tekrarı değildir.

Yerel yönetim politikası, partinin ulusal politikasıyla uyum içinde, ama yerele özgül ön plana çıkaran bir politika olmalıdır. Yerel yönetim politikası: partinin ulusal politikasından esinlenir, etkilenir ama pratiği, deneyim birikimiyle ulusalı etkiler, geliştirir, zenginleştirir. Oha somutluk kazandırır. Yerel politika, ulusalın doğruluğunun deneyim alanıdır. Deneyim birikimiyle onun doğruluğunu, eksikliğini, yanlışlığını gündeme getirir.

Yerelin deneyim birikimini, yerle Özgü'n^{(1) (2)} küçümseyen, yadsıyan bir politik parti ulusal bir parti olamayacağı gibi, ulusal bir politikada oluşturamaz.

YERLE ÖZGÜ NEDİR ?

Yerle Özgü geniş kapsamlıdır ve somuttur. Bu coğrafidir ve ekonomiktir. Her bölge, il, yerleşim birimi, coğrafi yapı, iklim, doğal zenginlikler, toprağın kompozisyonu, tarım ürünleri, ekonomik gelişmişlik ve örgütlülük düzeyi gibi alanlarda değişiklikler var. Yerel yönetim politikası bunu dikkate almalıdır, almak zorundadır.

Bu politikanın septonması; yerlin bilimsel bir analizini gerektirir. Yerlin ekonomik, ~~doğal~~ gelişmesine, geleceğin Türkiye'deki alabileceği konuma ulusal daki yerine yönelik araştırmalar ve projeleri gerektirir. Bu projeler gelişen bilimsel teknolojik kazanımların, insan iradesinin doğa üzerindeki etkisinin de görebilecek uzun vadeli projeler olmalıdır.

Yerle Özgü : Sosyal dir, kültürel dir, psikolojiktir. Yaşam biçimi, gelenekler, Moral ve kültürel değerler, Sosyal örgütlülük biçim ve düzeyleri, yaşam ~~biçimi~~ ve ~~alan~~ ^{alan} geleneklerinin düzeyleri; bölgeler arasında değişiklikler taşıyor. Günümüzde toplum bilimciler yerel bir psikolojinin varlığını kabulleniyorlar. Yerel yönetim politikası bunu gözönüne almalıdır. Yerle Özgü olanın ilerici, Değerimsi, Barışçı, İnsanlar olanının yenelleştirilmesi, ulusallaşması doğrultusunda girişimde bulunurken; tutucu, gerici, Direyici

zararı ve insanlık olmayanın süreci içinde, (3) ayıklanması ve yerlerinin Olumlu değerlerle donanması ortamını sağlayan, kolaylaştıran bir Politika Olmalıdır.

Yerele Özgü: Demokratiktir, Politiktir. Yukarıda sıraladığımız yerele Özgüler yerelin sorunlarına, onlara aranan yanıtlara; Özgü niteliği kazandırabilirler. Bir bölge toplumunun politik, demokratik sosyal istemleriyle, diğer bölge toplumlarının istemleri uyum içinde olabilecekleri gibi, ayrılıklar da payabiteceklerdir. Bu ne yerel politika ne de ulusal politika için bir karmaşıklık, korku elemanı olarak değerlendirilmemelidir. Bu zenginliğin ta kendisidir ve politika üretkenliğini geliştirir. Yerel yönetim politikası bunda dikkate almak durumundadır.

Yerel yönetim politikası, Partinin ulusal politikasıyla uyum içinde olmak kaygısıyla yerele Özgüyü küsümseyen, yedisiyan bir politika değil, ona gerekli değeri vererek; ulusal düzlemla zenginleştirmeyi amaçlayan bir politika Olmalıdır.

Yerel ve ulusal bir birinden ayrılmaz iki Olgudur. Ulusal olan herşeyyle; Yerellerin karşılıklı ilişkiler bütünüünün uyumundan ve de sınıf savaşımlı sürecinde çözüm arayan gelişmelerin ve çatışmalarından doğmuştur. İşte yerel ve ulusal böylesine ilişkili ve uyumlu diyalektik bir bağ içersin deindirler. Yerel politikaya - ulusal politikayın karşılıklı etkileşiminin böylesine sağlam nesnel temelleri vardır. Yaza Özimiz Süresince bunun Altını Çizmek Zorunda kalacağız. Bizim için Okuyucu Bizi Değiştirecek İstiyorum.

YEREL YÖNETİM POLİTİKASININ ANA DOĞRUL-
TUSU NE OLMALI DIR. ④

A : ÜRETİME YÖNELİK POLİTİKA :

Yazımızın geçen bölümünde "Hiçbir üretim ünitesi yerel yönetim dışı değildir" dedikten sonra "... Tüm ekonomik değerlerin yaratıldığı, bir alanın (Coğrafi, Sosyal) yönetimi bu süreçle ilişkili, tavuiz kalamaz" demistik.

Tavir politik bir tavir dekadır. Tavir saptamak derken de politika saptmayı söylüyoruz. Bu politikanın saptanmasında en az beş hedefe sahip olmak gerekir. Bbii yerel yöneticilerimiz bunu zenginleştirmek hak ve göreviyle karşı karşıyadırlar.

1- Bu politika bölgenin ekonomik gelişmesini hedef almalıdır. Yasarılan bölge- nin; Tüm doğal zenginliklerini, Coğrafi yapısı- nı, hammadde kaynaklarını, tarım ürünlerini, bölge halkının özel tecerilerini, değerlen- dirmeye yönelik bir sanayileşme politikası, en geniş halk kesimlerinin çıkarına bir politika olacaktır.

Yerel yönetim; herşeyden önce bölgenin tüm nesnel, öznel zenginliklerinin analizini- den, durum saptamasından, hareket ederek be- de yerelin geleceğin Türkiye'sinde oyna- yabileceği konumunda pozisyonuna atacak olan sanayileşme projelerinin mimarı olmalıdır.

(Bu ana projeler, daha sonra tek tek alıp
irdeleyeceğimiz diğer projeleri (uluslararası
Sanayi artıklarının değerlendirilmesi ya da
yok edilmesi, mesleki eğitim v.b...) de
zorunlu olarak gündeme getirecektir.

Ciddi- Bilimsel projelere sahip bir
yerel yönetim, güçlü bir yerel yönetimdir.
Bir taraftan bölge halkının istem ve çıkarlarıyla
denk düşen somut hedeflerle ortaya çıkarak:
Tüm halkın, özellikle de işsiz ve mesleki eğitim
den yoksun gençliğin, giraklığın bu proje-
ler doğrultusunda hareketliliği sağlanır.
ken, bu hareketliliğin düzeyinin yüksel-
mesine, doğru hedeflere yönelmesine
(merkezi iktidara, tüveran örgütlerine, sanayi
odalarına v.b) katkıda bulunulur.
Bu toplumsal katmanların; (merkezi iktidar.
(Ekonomik, politik) la karşı karşıya gelmesi
sağlanır.

Diğer taraftan: yerel yönetimler arası
bölgesel projelerle, bölgesel üs birliğinin feliz-
mesine katkıda bulunulur. Yerel yönetim
sınırları içinde ve bölgede yaşayan tüm toplum
sal kategorilerin potansiyeli boylesine somut
projelerde gerçevesinde harekete geçirir. işbir-
liğinin, bağlaşıklığın (uzlaşmaz gelişki için de olan
toplumsal kategorileri kapsamıyoruz) politik
platformda bütünleşmesine katkıda bulunur.
Ortak çıkarları serpileyeceği gibi, ortak düşman
gevresini de sergiler. Savadım arkadaşlığı.

gının ortamını hazırlar.

2) Yerel yönetim politikası : Sınırları içindeki işyerlerinin, üretim birimlerinin korunması-na yönelik olmalıdır. Böylece bir politika : işyerlerinin kapatılmalarına, taşınmalarına, yığılması ya da fiziksel ölen çıkarılmalara karşı halkın, işçi sınıfının çıkarına bir politika olmalıdır.

Yerel yönetimler : mevcut üretim birimle-
rindeki işçilerin, üreticilerin - ki bu köylülükte olabilir-
sendikal örgütleriyle yoğun işbirliği içinde bir taraftan
üretim alanını korurken, diğer taraftan üretimin
modernleşmesi, işyeri komitelerinin etkinliğinin artırıl-
ması, işyerlerinde daha çok sendikal ve politik
çaplılıklar doğrultusunda, üreticilerin savunmasını
destekler. Henüz işyeri temelinde sendikal ve
politik örgütlülüğüne sahip olmamış, üretici kesimde
bu örgütlenmelerin gereksinimini hissettirir. İşyeri
komiteleriyle yoğun işbirliğinde çalışır. Onların
etkinlik alanlarını genişletmesine, ~~Etkin alan-~~
~~larının~~ Etkinliklerinin derinleştirilmesine yardımcı
olur.

Üretimin modernleşmesi doğrultusunda : işçi örgüt-
lenmeleriyle, üreticilerle beraber oluşturacağı proje-
lerin gerçekleştirilmesi için, işyerlerinin kapatılmalarına
ve işten çıkarılmalarına karşı üreticilerin ve onların
örgütlerinin savunmasını aktif olarak destekler. Buna
tüm halk kesimlerinin desteğini, katkısını sağlamak
çalışır.

Tüm halkın çıkarlarının somut ifadesi olan bu
projeler çevresinde yığılmalı hareketlilik
gösterir. Politikleşmeye, politik hareketin
yükselmesine katkıda bulunur.

3) Yerel yönetimler : İşçi Örgütlerinin Çırak - (7) ların ve Örgütlerinin, Mesleki eğitim kurumlarının ortak Çabalarını ve Birliğini Şeffaflaştırarak : Çalışan gençliğimizin, acil çözüm bekleyen, Çıraklık olgusunu gündeme getirir.

Çıraklığın; Mesleki eğitim niteliğinde, yasal bir Statüye kavuşması doğrultusunda girişimde bulunur. Çıraklar üzerindeki aşırı sömürü oranını azaltmak için onların ~~Müş~~ Savaşımını, destekler, Örgütlenmelerine yardımcı olur.

Üretime yönelik Düşünsel politikasıyla uyum içinde, mesleki eğitim doğrultusunda projeler geliştirir. İşçi gençliğin geleceğinden yana tavır koyabilecek, tüm toplumsal kesimlerin : Soruna Sahip çıkmasını, hareketliliğini sağlar. Savaşımının Örgütlenmesine yardımcı olur. İşveren kurumlarını, devleti, işverci bulma kurumlarını bu doğrultuda ciddi önlemlere zorlayabilir. Bölgesinde yine Üretime yönelik projelerine ve Çırakların durumuna (Üretimdeki) göre Modern teknik, ~~modern~~ mesleki eğitim Okullarının açılması doğrultusunda Savaşım verir. Ulusal Platformda Sorunun gündeme gelmesinde katılır. Ulusal platformda ortak amaçlarla çalışan örgütlerin, yerelde örgütlenmesine yardımcı olur.

4) Yerel yönetim örgütleri tüm üretken kesimlerin ekonomik, Demokratik Politik istemleri doğrultusunda verdiği Savaşımı moral ve maddi olarak

destekler, Örgütsüz Olanların Örgütlenmesine 8 katkıda bulunur. Tüm bu kesimlerin hukuksal ve politik otoritelerle olan sorunlarının çözümünde taraf olur, tavır koyar. Savasının ve direncin gücünü yükseltir.

Yerel yönetimde bir işyeridir. Diğer üretim birimlerinde çalışan kesimlere yönelik politikasını kendi işyerinde de uygular.

Aynı yerel yönetim sınırları içinde bulunan ve aynı istemler için savasını veren kesimlerin savasının koordinasyonuna yardımcı olur. Onların ilişki işine firmesini sağlayabilir.

5-) Yerel yönetim: Sınırları içindeki işyerlerinin İnsan, doğa ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri konusunda sessiz kalmaz. (Sanayi artıkları, hava kirliliği, gürültü v.b.) Halk ve çevre sağlığının korunması doğrultusunda; mevcut tehditlere karşı önlemler projesinin mimarı olmalıdır. Bu önlemler doğrultusunda yijimsal hareketlilik sağlanarak işyerlerini zorlayabilir.

İş yerinde, üretim sürecinde, işçi sağlığını tehdit eden durumlara karşı, işyerinden yükselen sesi destekler, işçi sağlığı konusunda işçilerle, Örgütleriyle beraber çalışır. Örgütsüz işçilerin olduğu işyerlerinde bir taraftan direkt müdahaleyle işyeri yönetimini önlem almaya zorlarken, diğer taraftan işçilerin Örgütlenmesine yardımcı olur.

Okuyucu sorabilir. İşyerleriyle söz - 9
leşme yakından ilgilenen, "müdahaleci" bir yerel
yönetime. Sendikal ve politik misyonlar yükle-
miyormusunuz? Bir anlamda; yerel yönetimleri,
işçi sınıfının, halkın sendikal ve politik örgütle-
rinin yerine koyarak, bu örgütlenmelerin görev-
leriyle donatmıyormusunuz.

Yanıt: Hayır. Yerel yönetimleri söz konusu örgüt-
lerin yerine koymuyorum. Ancak, şunı dikkati
çekmek istiyorum ki söz konusu örgütlenmelerle
demokratik bir yerel yönetimin, uğraşları, işleri,
arasında uyum vardır, olmalıdır. Çalınan insanın
işyeri temelinde ki (sadece işyeri değil ama sim-
lik işyerlerine yönelik politikadayız) Tüm
düzeydeki çıkarlarını korumak, savunmalarını
örgütlemek, düzeyini yükseltmek, eğitmek
onun sendikal, politik örgütlerinin belirle-
yici görevidir. Yerel yönetim; koyucu
politik tavır ve önlemleriyle, bu örgütlerin
misyonlarını yerine getirmelerine yardımcı
olur. Bu misyonların kolaylaşmasını sağ-
layabilir. Belirleyici savunım aygıtı değil
ama savunımın aygıtlarından önemli birisidir.

Kaldı ki bizim gibi, politik, sendikal,
demokratik örgütlenmelerin olan ve düzey
olarak, öncelikle geri olduğu ülkelerde,
Yerel yönetim aygıtının rolü artar, finansın
alanları zenginleşir.

NATIL GENRİK
DELANI GELECEK

1
Fransızda genel yönetim geleneği fransız burjuva devriminden sonra ortaya çıkmıştır. 1900'lerin başında sosyalist, 1920'lerden itibaren FKPD'nin kurucu ile birlikte komünist belediyeler ortaya çıkmaya başlar. O yıllardan günümüze değin, komünistlerin yönetiminde oldukları şehirlerin yoğun işçi şehirleri olduğu görülür. Bu şehirlerde genellikle sanayi gelişmiştir ve işçiler fabrikalara yakın oturdukları için şehrin yönetimini etkileyici bir rol oynarlar. Yani, işçilerinde yürüttükleri politik mücadele sorunlarını bu alanda yansıtır.

Merkezi iktidardan sonra genel yönetimler en önemli iktidar birimidirler. Belediye meclisleri, bölge meclislerinin görece bağımsızlıkları vardır. Bu organlar da çoğunluğu elde etmek için sağ ile sol ciddi bir savaşımı yürütürler. Devlete göre farklı bir yapuları vardır ve halk ile doğrudan temas halinde olduklarıdır.

Fransız komünistlerinin genel yönetime yönelik bir politikası bu alanda bir genel programı vardır. Ayrıca her yöre veya şehir parti örgütleri, özgül sorunlarında bu programı ekleyerek, bu alanda bir politika sahibidirler. Amaç genel yönetimde çoğunluk olmak ve birlikte, yönetimde tek kişi ile bile temsil edilmek için savaşımı yürütürler. Belediye meclisi, genel ve özgül sorunların dile getirilebileceği bir kürsü olarak kullanılır, partinin politikası burada ya

Savunma veya gmnlukte zler hayata geçirilmi.
Komünistlerin znlle olmaları durumunda hile,
emellerin, halkın karlarını savunmada, anti
sosyal politikalara karşı durumda, belediye ve
il meclislerinde komünistlerin varlığı son derece
remlidir. Parti bu organlardaki elemanları
varlılarıyla yerel ve ulusal planda nemli
hizmetler toplar ve politika geliştirir.

Fransa'da, belediye ve il yre btleri
olduka ykseldir. Bu btler halktan
alınan ğrardan ve dolaylı olarak zitti
vergilerden ve yerilerinden alınan vergilerden
oluşur. Belediye btleri zellikle halktan
ğrardan alınan vergilerdir, devletin ok az bir
katkısı söz konusu değildir.

Komünistlerin belediye veya il meclislerinde
de gmnlukte veya znlukte olmaları bu
btenin sosyal yrdemi ytse, kapitalistlerin
aklarına anti sosyal yrdemi kullanılmaması bakımından
belirleyicidir. Komünistlerin yretimde oldukları
şehirlere eldeki bütçe sosyal olanaklara  harcanır
ken, şapelerın veya sosyalistlerin idaresindeki
şehirlere bu bütçe en kestirne yoldan
kapitalist işletmelerin karabasına aktarılmaktadır.

②. Komünistlerin yönetiminde
oldukları belediyelerde şu alanlara özel bir önem
verilmektedir :

- Sosyal logmanlar,
- Gençlerin bakımı,
- Eğitimin okullarda demokratik olması,
- Merkezi rejimin dayattığı gerici kültüre
karşı, ilerici kültürün geliştirilmesi
- Tüm halkın yararlanabileceği sportif
faaliyetler için tesisler
- Herkesin sağlıklı imkanlardan yararlanma
bileceği tesisler, buna yönelik yatırımlar,
- Yoksul ailelere ve çocuklarına tatil olanakları
- Başka ülkelerin şehirleriyle "kardeş şehir"
ilişkileri. Halklar arası dostluk.
- Yaşlılara yönelik tesisler
- Genlere yönelik eğlence ve mesleki
kurumlar

Komünistlerin yönetimin biçimi halkın açık
bir tarzda yapılır. Belediye meclisi toplan-
tılan halkın ağıttır. Bu toplantılarda şehre
gerekli olan önemli projeler, çeşitli servislerin
faaliyetleri, bütçe gibi konular tüm ağılla
ile halk önünde yapılır.

4

Belediye yönetimleri her altı yılda bir yenilenir. Belediye meclisi önemli kararları alan organdır. Burada seçilmiş partilerden veya bağımsız kişilerden seçilmiş üyeler bulunur. Genel olarak uygulananca politika bu organ belirler. Belediye meclisi genellikle üç ayda bir toplanır. Toplantıya belediye başkanı yönetir.

Belediye başkanı ve yardımcılarını belediye meclisi seçer. Her belediye başkan yardımcısı, belediye nin yönettiği ana işlerden biri veya birkaçının sorumlusudur. Her servis belediye başkan yardımcılarının himne bağlıdır. Her işin büyüklüğüne göre başkan yardımcılarını belirler ve genellikle büyük şehirlerde bu kişiler profesyonel çalışırlar.

Belediye başkanı halkın seçtiği bir kişi olarak bir taraftan bağımsız olarak belediyeyi yönetir, diğer taraftan ise bu işlere gelirken andan itibaren bölge valiliği kanalı ile devletin temsilcisi görevini üstlenir.

Belediye başkanı ve yardımcılarını haftada bir gün halk sorunlarını dinlemek için kabul ederler (Komünist belediyelerde).

Belediye başkanının sekreter ve danışmanlardan oluşan bir kabinesi vardır.

Belediyenin her altı yılda bir seçilen yöneticileri dışında, idari ve teknik işlerinde çalışan elemanları bulunur. Örneğin, 35.000 nüfuslu La Courneuve belediyesinde toplam 900 ücretli çalışan memur ve işçi vardır. İdari yapının üst organı genel

5
sekreterliklerdir. Tüm diğer servisler genel sekreterin kontrolünde çalışırlar. Her servis şefi ve tüm servis şefleri birlikte genel sekreter ile düzenli toplantılar yaparlar. Bu anlamda belediyeye aynı zamanda bir işletme gibi çalışır.

Genel sekreterlik, merkezi servis ve personel servisi hemen hemen ita ita çalışan servislerdir. Merkezi servis, belediye başkanı ve yardımcılarının, belediye meclisinin onayından geçirilen önemli teknik projeleri yürütür. Personel servisi belediyede çalışan memur ve işçilerin ücret, maaş giderimleri, işe alım, çıkarma vb sorunlarıyla ilgilidir.

La Courneuve belediyesinde (kaymaklıkların görevinde) şu servisler bulunmaktadır:-

- Personel
- Merkezi servis
- Muhasebe
- İstatistik
- Yardım
- Sağlık
- Teknik
- Şehircilik
- Satın alma.
- Nüfus - seçim - askerlik - okuma } tek servis.
- Ekonomik servis
- Okul
- Mutfak.

6

- Gençlik
- Gençlik
- Spor
- İletişim - iletişim.
- Dokümantasyon - Arşiv.
- Kültür [Kütüphane, Kültür merkezi, Konser alanı.]
- Logman

Konuşma örnekleri

NOT: Bu konu, önemli bakımlardan olduğu için ele alınmalıdır. Yukarıda belirtilenler sadece konunun yüzeysel bir görünümüdür. Bu konuda uzman çevrelerle görüşülerek geniş bir çalışma yapılabilir.



KARAR SİZİN

Mukbil ÖZYÖRÜK

İL ÖZEL İDARELERİ YÜK KALDIRAMAZ

Son zamanlarda tam açıklığa kavuşmamış olmakla beraber, İl Özel İdareleri'ne birtakım pek önemli kamu görevleri tevdiinin tasarlandığını öğreniyoruz. Galiba, muayyen sınırlar içinde "plânlama" ve yatırım faaliyetleri gibi işlerin yanı sıra, merkezî idareden de bazı pek mühim hizmetler nakledilecektir. Bu yönde, "dönülmesi zor" çalışmalara angaje olunmazdan önce, ilgililerin, İl Özel İdareleri'ni, gerek tarihi, gerek "geleceği" bakımından "bütünüyle" inceleyip kavramalarını temenni ederiz.

Bu idareler, multi-nasyonal Osmanlı İmparatorluğu'nda, İkinci Meşrutiyet öncesi ve sonrası "hürriyetçilik fikirlerinin" kaçınılmaz gereği gibi telâkki edilerek kurulmuşlardır. Bu kuruluşta, hem "Hürriyet ve İtilâf"ın "adem-i merkeziyet", hem de "İttihad ü Terakki"nin "ittihad-ı ânâsır" tezleri, aynı suretle müessir olmuştur.

"Hürriyet ve Meşrutiyet, bunu böyle gerektirir" diye düşünülmüştür. Batı ülkelerinde birtakım farklarla esasen mevcut böyle bir yapıya gidişin, multi-nasyonal Osmanlı diyarında ve tabiatıyla o zaman bilinmeyen şimdiki Misak-ı Milli sınırları dışında, Türklükten gayri "milliyetlerin" siyasi ayrılıkçılık temayüllerini frenleyeceği de zannedilmiştir. Maamafih "İttihatçılar" idarî adem-i merkeziyet (yerinden yönetim) ile siyasi adem-i merkeziyetin (federalizmin) bu yapıdaki bir devlette doğuracağı yakınlığı da bilmiyor değildiler. Öte taraftan, bölge gelirleriyle kalkınmayı bırakınız, "gününü gün edebilme" imkânından bile mahrum bulunan ekseri vilâyetlerden de bir hayır bekledikleri yoktu. Onun için ve siyasi şâikeleri de gözönünde tutarak "—Verelim ama, birşey vermiş de olmayalım" düşüncesiyle "İdare-i Hususiye-i Vilâyet" in tanzimine girişmişlerdir.

Bu idareler, gerçi birer "kamu tüzel kişisidir". Ama "tüzel kişiliğin şekli oluşunun" en ileri dereceyi bulmuş ve hukukçuların çok iyi bildiği "fiksiyon teorisine" en parlak misali teşkil eden örnekleridir. Çünkü bunların üzerinde, bir Merkezi İdare'nin, mahallî idareler üzerinde tesis edebileceği en sıkı "nazaret ve murakabe" usûllerinin "hepsi birden" tesis edilmiştir. "İdarî vesayet", neredeyse "iyerarşik murakabeye" varacak kadar koyu bir şekilde kurulduktan başka, Vali'nin, her iki idarenin başı olması suretiyle de aslında "ikili görev" (=dédoublement fonctionnel) yolundan bu "iyerarşi" de kurulmuştur. Vilâyet gelirleri azdır. Fakat olduğundan da az tutulmuş, açıklar sübvansiyon yolundan kapatılmak tercih edilmiş, üstüne üstelik bir de "sübvansiyon murakabesi" kurulmuştur. Saltanat devrinde bu böyle gittiği gibi, Cumhuriyet devrinde de böylece devam etmiştir. Bunun sonucunda, İl Özel İdaresi, kendisine mevdu ve esasen mahdud kamu hizmetlerinden de, bir yandan "malî güçsüzlük" ve diğer yandan bilhassa bu güçsüzlük sebebiyle bir türlü kurulamayan "yeterli bürokrasi ve teknokrasi" yokluğu sebebiyle, günden güne "arındırılmak, kurtarılmak" gerekmiştir. Eski hizmetler teker teker üzerinden alınmış, "merkezileştirilmiş" ve geriye kalanların da "İl Genel İdaresi'nin kadro ve imkânlarıyla" yürütülmesine çalışılmıştır.

Şimdi bu idareleri paraya da boğsamız, kendilerine tevdi edileceği anlaşılan fevkalâde önemli ve teknik vasfı üstün bölge kamu hizmetlerini, hangi olmayan "hukukî muhtariyet", hangi olmayan "il bürokrasisi ve hele teknokrasisi" ile yürütebileceklerdir? Öyle bir zaman kaybı ve israf kapısı açılsın ki, kapatılması bir nesil boyu sürer...

Ashında, şimdi düşünülecek şey, İl Özel İdareleri'yle lediye İdareleri'nin "yüksek seviyeli bir reform görüşü" ile nasıl "meczedilebilecekleri meselesi" olmalıdır.